

ANALIZA POSLOVANJA GRAĐEVINSKOG PODUZEĆA „X” KORIŠTENJEM FINANCIJSKIH POKAZATELJA

Anić, Maja

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:958687>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA POSLOVANJA GRAĐEVINSKOG
PODUZEĆA „X” KORIŠTENJEM
FINANCIJSKIH POKAZATELJA**

Mentor:

Doc. dr. sc. Sandra Pepur

Studentica:

Maja Anić, 5170451

Split, rujan 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Definiranje predmeta i problema istraživanja	4
1.2. Cilj rada	5
1.3. Metode rada	6
1.4. Struktura (sadržaj) rada	6
2. SVRHA I VAŽNOST FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	8
2.1. Regulativni okvir za financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj	9
2.2. Temeljni financijski izvještaji	11
2.2.1. Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju)	11
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	13
2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	14
2.2.4. Izvješće o novčanom toku	15
2.2.5. Izvještaj o promjenama kapitala	17
2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje.....	17
3. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	18
3.1. Horizontalna analiza	19
3.2. Vertikalna analiza	19
3.3. Financijski pokazatelji	20
3.3.1. Pokazatelji likvidnosti	22
3.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine	23
3.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti).....	25
3.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	27
3.3.5. Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti).....	28
4. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA „X” I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA	30
4.1. Analiza stanja građevinskog sektora u Republici Hrvatskoj	30

4.2. Karakteristike građevinskog poduzeća „X”	37
4.2.1. Analiza poslovanja poduzeća „X” na temelju financijskih pokazatelja	39
4.2.1.1. Pokazatelj likvidnosti poduzeća „X”	39
4.2.1.2. Pokazatelji zaduženosti poduzeća „X”	41
4.2.1.3. Pokazatelji aktivnosti poduzeća „X”	45
4.2.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća „X”	47
4.2.1.5. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća „X”	48
4.3. Usporedna analiza poslovanja poduzeća „X” s poduzetnicima iz iste djelatnosti te s glavnim konkurentom	50
4.3.1. Pokazatelji financijske likvidnosti, zaduženosti i stabilnosti.....	53
4.3.2. Pokazatelji poslovne uspješnosti	55
5. ZAKLJUČAK	61
LITERATURA	63
POPIS TABLICA	65
POPIS GRAFIKONA	66
POPIS SLIKA	66
POPIS PRILOGA	66
PRILOZI	67
SAŽETAK	72
SUMMARY	72

1. UVOD

1.1. Definiranje predmeta i problema istraživanja

Analiza poslovanja se obavlja s namjerom da se pobliže spoznaju karakteristike poslovanja pojedinog poduzeća.¹ Provedbu bilo kojeg oblika analize potrebno je usmjeriti specifičnoj namjeni ili cilju analize, odnosno njezinim korisnicima. Kada je riječ o poduzeću, objekt analize je njegovo poslovanje. Analizom se utvrđuje sadašnje stanje poduzeća, iznose se realni i objektivni podaci o njegovoj likvidnosti, financijskoj stabilnosti, zaduženosti, učinkovitosti poslovanja i rentabilnosti te se definiranju uzroci financijskih problema u poduzeću.

Cilj poslovne analize je pružiti informacije o poslovnoj situaciji, o menadžmentu poduzeća, njegovim planovima i strategijama te o poslovnoj okolini kako bi se na temelju tako prikupljenih informacija mogle donijeti poslovne odluke. Informacije dobivene analizom poslovanja korisne su za različite interesne skupine kao što su dioničari, investitori, kreditori, dobavljači, građani, donatori te najšira javnost.

Analiza financijskih izvješća najvažniji je dio cjelokupne analize poslovanja poduzeća. Ova analiza daje odgovor na pitanje kako je poduzeće poslovalo u prethodnom razdoblju i kako poboljšati rezultat u narednom razdoblju. Preduvjet je racionalnog upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća.

Predmet ovog istraživanja je analiza poslovanja građevinskog poduzeća „X”² korištenjem financijskih pokazatelja. Građevinarstvo je izuzetno značajna gospodarska djelatnost. Ta djelatnost ima obilježja proizvodnog i uslužnog sektora i kao takva ima utjecaj na dinamiku gospodarskog rasta: izravno i neizravno, zapošljava veliki broj stanovništva uključujući često i radnu snagu iz drugih zemalja, potiče razvoj tehnologija, novih materijala i inovativnosti, anticipira (preko sta-

¹ Šodan S. (2018.) Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Sveučilište u Splitu Eonomski fakultet, str. 2

² Za potrebe ovoga rada, a na zamolbu vlasnika poduzeća, stvarno poduzeće koje je predmet analize je imenovano poduzećem „X“.

nogradnje) kretanja na tržištima kapitala.³ Stanje u građevinarstvu svojevrsan je barometar investicijske i ukupne gospodarske aktivnosti. Građevinskom aktivnošću se podiže razina imovine, odnosno infrastrukture zemlje, što otvara mogućnost dugoročnog rasta.⁴

Poznato je da je situacija u hrvatskome građevinarstvu osobito teška i to zbog pada ukupne gospodarske aktivnosti te činjenice da je sektor građevinarstva bio jedan od najviše pogođenih sektora u vrijeme gospodarske krize, i prema vrijednosnim, i prema fizičkim pokazateljima s najdužim trajanjem recesije.

Problem ovog istraživanja predstavlja specifičnost i kompleksnost analize poslovanja primjenom financijskih pokazatelja, pomoću kojih se određuje uspješnost poslovanja, te utvrđivanje snage i slabosti poduzeća. Za potrebe ovog završnog rada koristit će se pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti, aktivnosti i ekonomičnosti kako bi se ocijenilo poslovanje promatranog poduzeća i procijenila njegova poslovna sposobnost te kako bi se na temelju dobivenih vrijednosti izvršila usporedba s ostalim poduzećima iz iste vrste djelatnosti.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je pomoću financijskih pokazatelja ocijeniti i analizirati poslovanje i financijski položaj građevinskog poduzeća „X” te donijeti zaključak o sigurnosti i uspješnosti njegovog poslovanja. Nakon izvršene analize poslovanja predmetnog poduzeća, dobiveni pokazatelji usporedit će se s financijskim pokazateljima konkurentskog građevinskog poduzeća „Y”⁵ i tržišnim pokazateljima (BON – 1) u usporedbi s poduzetnicima iz iste vrste djelatnosti kako bi se utvrdio položaj promatranog poduzeća u odnosu na druge poduzetnike.

Cilj rada je također prikazati trenutno stanje građevinskog sektora u Republici Hrvatskoj i usporedba sa stanjem građevinarstva u zemljama Europske unije.

³ Hrvatska gospodarska komora (2016), Građevinski sektor EU i Hrvatske - od recesije do oporavka, Intergrafika TTŽ, Zagreb, str. 2

⁴ Ibidem

⁵ Za potrebe ovoga rada, a na zamolbu vlasnika poduzeća, stvarno poduzeće koje je predmet analize je imenovano poduzećem „Y”.

1.3. Metode rada

Metode koje će se koristiti za izradu ovog završnog rada su sljedeće:⁶

- **Metoda analize** – metoda kojom se složeni pojmovi, sudovi i zaključci raščlanjuju na jednostavnije dijelove i elemente.
- **Metoda sinteze** – metoda kojom se jednostavniji dijelovi spajaju u složenije tvorevine.
- **Metoda deskripcije** – postupak jednostavnog opisivanja činjenica, procesa i predmeta, njihove karakteristike i ponašanje.
- **Metoda kompilacije** – postupak preuzimanja tuđih rezultata.
- **Metoda klasifikacije** – postupak razvrstavanja predmeta i pojava po sličnostima i međusobnim vezama.

Prilikom prezentacije empirijskog dijela istraživanja koristit će se tablice i formule, dok će određene usporedbe biti prikazane grafikonima.

Za potrebe izračuna financijskih pokazatelja koristit će se podaci iz financijskih izvještaja građevinskog poduzeća „X” te sve potrebne informacije prikupljene su iz stručne literature i dostupnih online izvora.

1.4. Struktura (sadržaj) rada

Završni rad je podijeljen u pet dijelova.

Prvi dio predstavlja uvodno poglavlje koje definira problem i predmet rada, ciljeve istraživanja te metode koje će se koristiti u istraživanju.

Drugi dio rada je teorijski dio i pojašnjava svrhu i važnost financijskog izvještavanja te definira i opisuje temeljne financijske izvještaje.

⁶ Zelenika, R., (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog dijela, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, str. 323-335

U trećem dijelu rada teorijski se prikazuju metode analize financijski izvještaja te se pobliže objašnjava metoda analize putem financijskih pokazatelja, a koja je zastupljena u analizi promatranog poduzeća.

Četvrti dio je empirijski dio rada u kojem je prikazano i analizirano poslovanje građevinskog poduzeća „X”. Analiza je provedena pomoću financijskih pokazatelja.

U petom dijelu rada iznijet će se zaključak o poslovanju predmetnog poduzeća na temelju cjelokupne analize.

2. SVRHA I VAŽNOST FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA I TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Financijska analiza poslovanja predstavlja integralni dio poslovne analize. Cilj financijske analize je pronalaženje adekvatnih metoda i mjera za donošenje poslovnih odluka te informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća kao i njegovoj uspješnosti. Ona se temelji na financijskim informacijama. Financijske informacije predstavljaju rezultat poslovanja tvrtke izražen u novcu.⁷ Takve informacije o poslovanju mogu se prikupiti iz različitih izvora, a jedan od najznačajnijih izvora financijskih informacija pružaju temeljni financijski izvještaji.

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesuiranja podataka i pojavljuju se kao nosioci računovodstvenih informacija.⁸ Oni su poslovni dokumenti pomoću kojih poduzeće daje informacije o rezultatima poduzetih poslovnih transakcija osobama i organizacijama izvan poduzeća (eksterni korisnici), te korisnicima unutar poduzeća (interni korisnici). U interne korisnike spadaju menadžment i zaposlenici dok u eksterne spadaju svi ostali, kao što su vlada, kupci, konkurenti, potencijalni investitori, kreditori, porezne vlasti, gospodarske komore, brokeri i slično.

Svrha analize financijskih izvještaja je procjena trenda, veličine, dinamike i rizičnosti budućih gotovinskih tijekova poduzeća. Radi stjecanja cjelovite i objektivne slike o poduzeću, potrebno je dobivene rezultate procijeniti uz pravilan izbor pokazatelja.⁹

Iz svega navedenoga može se zaključiti da je glavni cilj financijskog izvještavanja informiranje zainteresiranih eksternih korisnika tako i glavnog vlasnika/menadžera poduzeća o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja kao i pružanje informacija o mogućim nedostacima u prethodnim razdobljima. Dobro razumijevanje podataka iz financijskih izvještaja menadžeru omogućuje da prepozna dobre osobine poduzeća kako bi se iskoristile prednosti u budućim razdobljima, ali jednako tako da se na vrijeme uoče glavne slabosti radi poduzimanja korektivnih akcija. Za dio-

⁷ Vidučić, LJ. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 374.

⁸ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52.

⁹ Ibidem, str. 386.

ničare je posebno zanimljivo kretanje cijena dionica i dividendi, dok su za investitore važne informacije koliko je poduzeće sigurno za ulaganje te informacije na temelju kojih će moći predviđeti poslovanje poduzeća u budućim razdobljima.

Informacije iz financijskih izvještaja također mogu koristiti i svi oni koji nemaju izravan financijski utjecaj na poduzeće, ali iskazuju svoj interes za poslovanje kao što su istraživačke i statističke agencije, financijski savjetnici, analitičari i slično.

2.1. Regulativni okvir za financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj

Regulativni okvir financijskog izvještavanja čine računovodstvena regulativa i računovodstvena legislativa. Računovodstvena regulativa definira se pomoću dva pristupa:

- Zakonima (npr. Zakon o računovodstvu) koje donosi vlada Republike Hrvatske te,
- Propisima sličnim zakonima (nacionalni ili međunarodni računovodstveni standardi) koje donosi računovodstvena profesija.

Računovodstvena regulativa označava pravila, propise, uredbe, načela i standarde za vođenje poslovnih knjiga, sastavljanje financijskih izvještaja, vrednovanje ili uopće propisivanje računovodstva, dok računovodstvena legislativa ima uže značenje od regulative i obuhvaća samo zakonske propise koje donosi zakonodavna skupština.¹⁰ Financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj uređeno je na temelju Zakona o računovodstvu¹¹ i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu¹².

Zakon o računovodstvu¹³ propisuje upotrebu sljedećih standarda financijskog izvještavanja:

- Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja te
- Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS)

¹⁰ Šodan S. (2018.) Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, str. 2.

¹¹ Zakon o računovodstvu (ZOR) „Narodne novine” broj 78/15, 134/15, 120/16.

¹² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu (ZOR) „Narodne novine” broj 116/18.

¹³ Zakon o računovodstvu (ZOR) „Narodne novine” broj 78/15, čl. 16 .

Prema klasifikaciji poduzetnika temeljem Zakona o računovodstvu¹⁴ veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje prema MSFI, dok mikro, mali i srednji poduzetnici su dužni primjenjivati HSFI.

Slijedeća tablica prikazuje klasifikaciju poduzetnika na temelju pokazatelja.

Tablica 1 : Klasifikacija poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu

Klasifikacija poduzetnika	Pokazatelji	
Mikro poduzetnici	Ukupna aktiva	2.600.000,00 kn
	Prihod	5.200.000,00 kn
	Broj radnika	10
Mali poduzetnici	Ukupna aktiva	30.000.000,00 kn
	Prihod	60.000.000,00 kn
	Broj radnika	50
Srednji poduzetnici	Ukupna aktiva	150.000.000,00 kn
	Prihod	300.000.000,00 kn
	Broj radnika	250
Veliki poduzetnici	Ukupna aktiva	>150.000.000,00 kn
	Prihod	>300.000.000,00 kn

Izvor: Prikaz autorice na temelju: Zakona o računovodstvu, Narodne novine, br. 78/15., čl 5.

Mikro i mali poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Srednji poduzetnici su obvezni sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka, bilješke uz financijske izvještaje, izvještaj o novčanim tijekovima i izvještaj o promjenama kapitala. Veliki su poduzetnici dužni, osim bilance, računa dobiti i gubitka, bilješki uz financijske izvještaje, izvještaje o novčanim tijekovima i izvještaj o promjenama kapitala sastavljati još i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

¹⁴ Zakon o računovodstvu (ZOR) „Narodne novine“ broj 78/15,134/15, 120/16 i 116/18.

Prema Zakonu, mali poduzetnici nisu obvezni sastavljati izvješće o novčanom toku, a sastavljaju i skraćena financijska izvješća, dok su veliki poduzetnici dužni sastavljati i godišnje izvješće: u njemu trebaju biti iznijeti podaci o važnim poslovnim događajima u poslovnoj godini, vjerodostojnom i vjerojatnom budućem razvoju poslovanja, aktivnostima istraživanja i razvoja, te informacije o stjecanju vlastitih dionica.¹⁵

2.2. Temeljni financijski izvještaji

Temeljne financijske izvještaje prema Zakonu o računovodstvu¹⁶ čine:

- Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje.

U nastavku rada, kratko će se objasniti svaki od navedenih (obveznih) financijskih izvještaja.

2.2.1. Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju)

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća i koji služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja.¹⁷ Uz račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanom toku ona je najkorisniji oblik financijskih izvještaja.

Bilanca predstavlja sustavni pregled imovine, kapitala i obveza poduzetnika na određeni datum, najčešće na kraju fiskalne godine. Sastoji se od dva dijela: aktive i pasive. Najvažnija karakteristika bilance je ta što aktiva uvijek mora biti jednaka pasivi što znači da je imovina uvijek u rav-

¹⁵ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str.376.

¹⁶ Zakon o računovodstvu (ZOR) „Narodne novine“ broj 78/15, čl. 9.

¹⁷ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 53.

noteži s kapitalom i obvezama poduzeća. Iz toga proizlazi da su osnovni elementi bilance: imovina, obveze i kapital.

Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, postoji više različitih metoda mjerenja imovine i obveza kao primjerice: trošak nabave (trošak kupnje), tekući trošak, ostvariva (utrživa) vrijednost, sadašnja vrijednost i fer vrijednost.¹⁸

Prikaz skraćene bilance može se vidjeti u tablici 2.

Tablica 2. Prikaz skraćene bilance

AKTIVA		PASIVA	
A.	Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital	A.	Kapital I reserve
B.	Dugotrajna imovina	1.	Upisani kapital
1.	Nematerijalna imovina	2.	Premija za emitirane dionice
2.	Materijalna imovina	3.	Revalorizacijska rezerva
3.	Financijska imovina	4.	Rezerve
4.	Potraživanja	5.	Zadržani dobitak ili preneseni gubitak
C.	Kratkotrajna imovina	6.	Dobitak ili gubitak tekuće godine
1.	Zalihe	B.	Dugoročna rezerviranja
2.	Potraživanja	C.	Dugoročne obveze
3.	Financijska imovina	D.	Kratkoročne obveze
4.	Novac u banci i blagajni	E.	Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja
D.	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja I nedospjela naplata Prihoda	F.	Ukupna pasiva
E.	Gubitak iznad visine kapitala	G.	Izvanbilančni zapisi
F.	Ukupna aktiva		
G.	Izvanbilančni zapisi		

Izvor: izrada autorice prema Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 377.

Imovina čini ekonomske resurse od kojih poduzeće može ostvariti određene ekonomske koristi koja se sistematizira u dvije osnovne grupe, a one su¹⁹:

1. kratkotrajna imovina (tekuća ili obrtna imovina)
2. dugotrajna imovina (stalna ili fiksna imovina)

Prema vlasništvu, izvori imovine se dijele na :

¹⁸ Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 86.

¹⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 55.

1. vlastite izvore (kapital ili glavnica)
2. tuđe izvore (obveze).

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja poduzeća u određenom vremenskom razdoblju. Sadrži prikaz svih prihoda, rashoda, financijskog rezultata i pokazuje profitabilnost poslovanja poduzeća u određenom obračunskom razdoblju.

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi u određenom obračunskom razdoblju u obliku povećavanja sredstva što ima za posljedicu povećavanje glavnice. Prihodi²⁰ se dijele na redovne (nastaju redovito u poslovanju), prihode od financiranja i izvanredne (javljaju se samo povremeno). Redovni prihodi ostvaruju se od prodaje proizvoda i usluga na tržištu. U redovne prihode također spadaju i financijski prihodi. U financijske prihode spadaju: prihodi od kamata, pozitivne tečajne razlike i drugo.

Izvanredni prihodi su prihodi koji se ne pojavljuju redovito, pa se s toga ne mogu planirati ni predvidjeti. Najčešći izvanredni prihodi javljaju se prilikom prodaje dugotrajne imovine, prodaje sirovina, inventurnih viškova i slično.

Rashodi su smanjenje gospodarskih koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku odljeva imovine ili kad se sredstva iscrpe pa to onda ima za posljedicu smanjenje glavnice. Rashodi²¹ se dijele na poslovne, financijske rashode te izvanredne rashode.

Poslovni rashodi predstavljaju trošak prodanih proizvoda, nabavna vrijednost prodane robe te ostali troškovi (rashodi) razdoblja. U financijske rashode spadaju rashodi od kamata, negativne tečajne razlike, gubici od financijske imovine. U izvanredne rashode ubrajaju se rashodi koji se ne pojavljuju redovito, pa se s toga ne mogu planirati ni predvidjeti kao npr. razni oblici otuđenja imovine, kazne, štete, korekcije rashoda iz proteklih godina i drugo.

²⁰ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 71.

²¹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 70.-72.

Tablica 3: Shematski prikaz Računa dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka za razdoblje
1.1.20xx. – 31.12.20xx.
I. PRIHOD OD PRODAJE
II. RASHOD PRODAJE
a. promjena vrijednosti zaliha
b. troškovi poslovanja
1. trošak sirovina
2. trošak usluga
3. trošak plaća
4. troškovi amortizacije
5. ostali troškovi
III. FINANCIJSKI PRIHODI
IV. FINANCIJSKI RASHODI
V. UKUPNI REDOVNI PRIHODI (I+III)
VI. UKUPNI REDOVNI RASHODI (II + IV)
VII. DOBIT IZ REDOVITOD POSLOVANJA
VIII. IZVANREDNI PRIHODI
IX. IZVANREDNI RASHODI
X. DOBIT IZ IZVANREDNE AKTIVNOSTI
XI. BRUTO DOBIT
XII. POREZ NA DOBIT
XIII. NETO DOBIT

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.), str. 78.

2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikazuje sve komponente dobiti ili gubitka kao i komponente ostale sveobuhvatne dobiti²².

²² Bakran D., Gulin D., Milčić I., (2014): Podsjetnik za sastavljanje financijskih izvještaja za 2014. godinu, RRiF 12/2014, Zagreb

Pojam sveobuhvatne dobiti dijelimo na dobit ili gubitak kao rezultat aktivnosti menadžmenta (raspodjeljiva dobit) i na ostalu sveobuhvatnu dobit kao rezultat ekonomskih uvjeta poslovanja (neraspodjeljiva dobit).

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti se može sastavljati na dva načina:²³

- u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao jedinom izvještaju
- u dvama izvještajima: izvještaju koji prikazuje sastavne dijelove dobiti ili gubitka, odnosno zaseban račun dobiti ili gubitka, i u drugom izvještaju koji započinje s dobiti ili gubitkom i prikazuje sastavne dijelove ostale sveobuhvatne dobiti (izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti).

2.2.4. Izvješće o novčanom toku

Izvješće o novčanom toku daje informacije o izvorima i upotrebi gotovine tijekom izvještajnog razdoblja, a također predstavlja bazu za planiranje budućih gotovinskih tijekova i potreba za financiranjem.²⁴

Kako bi se došlo do informacija u kojoj je mjeri poduzeće sposobno stvarati novac iz redovne aktivnosti i je li to dovoljno da poduzeće normalno posluje, primici i izdaci novca razvrstavaju se u tri vrste aktivnosti ²⁵:

- poslovne
- investicijske
- financijske.

Poslovne aktivnosti vezane su za tekuće poslovanje poduzeća i račune bilance koji se odnose na kratkotrajnu imovinu i kratkotrajne obveze te amortizaciju. Svrha ovih aktivnosti je ostvarenje neto dobiti.

²³ Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., broj 136.

²⁴ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 381.

²⁵ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 82.

Investicijske aktivnosti rezultat su investiranja i dezinvestiranja u realnu imovinu te dugoročnog investiranja i dezinvestiranja u financijsku imovinu. Financijske aktivnosti rezultat su prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranje poduzeća.²⁶

Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti mogu se prikazati pomoću dvije metode :²⁷

- direktne metode, ona predstavlja prikaz glavnih grupa bruto novčanih primitaka i izdataka, i
- indirektno metode, za čiju su izradu izvještaja potrebni podaci iz bilance te računa dobiti i gubitka.

Tablica 4. prikazuje izvještaj o novčanom toku izrađen pomoću direktne metode

Izvještaj o novčanom toku Za razdoblje od 01.01.20xx. – 31.12.20xx.	
A.	POSLOVNE AKTIVNOSTI
1.	primici iz poslovnih aktivnosti
2.	izdaci iz poslovnih aktivnosti
3.	neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti
B.	FINANCIJSKE AKTIVNOSTI
1.	primici iz financijskih aktivnosti
2.	izdaci iz financijskih aktivnosti
3.	neto gotovinski tok iz financijske aktivnosti
C.	INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI
1.	primici iz investicijskih aktivnosti
2.	izdaci iz investicijskih aktivnosti
3.	neto gotovinski tok iz investicijskih aktivnosti
D.	UKUPNO NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) NOVCA (A+B+C)
E.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.), str. 86

²⁶ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 381.

²⁷ Ibidem

2.2.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Glavna svrha izvještaja o promjeni kapitala (glavnice) je prikazati promjene kapitala koje su nastale između dva obračunska razdoblja. Na taj način se daje podloga za procjenu kvalitete dijela bilančne strukture. U ovom se izvještaju moraju iskazati sljedeće pozicije :²⁸

- dobit ili gubitak razdoblja
- sve stavke prihoda i rashoda
- učinak promjene računovodstvenih politika i isprave temeljnih pogrešaka
- dodatna ulaganja vlasnika i visine izglasanih dividendi
- iznos zadržane dobiti ili gubitka na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja
- promjene svake druge pozicije kapitala.

Najznačajnije promjene kapitala proizlaze iz zadržane dobiti. Iznos zadržane dobiti povećava se sa stvaranjem dobiti, a smanjuje se za iznos ostvarenog gubitka te za iznos dividendi. Ponekad se prikazuje u skraćenoj formi, a sve ostale informacije o promjenama kapitala se prikazuje u bilješkama uz financijske izvještaje.²⁹

2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje čine sastavni dio financijskih izvještaja. Njihov sadržaj, oblik i opseg nije pobliže opisan te ga poduzetnici sastavljaju sukladno svojim potrebama.

Ovaj izvještaj sadrži dodatne i dopunske informacije koje nisu sadržane u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanom toku te zbog toga bilješke predstavljaju ključni izvještaj za korisnike.

²⁸ Narodne novine (2009.): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1, Presentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., broj 136.

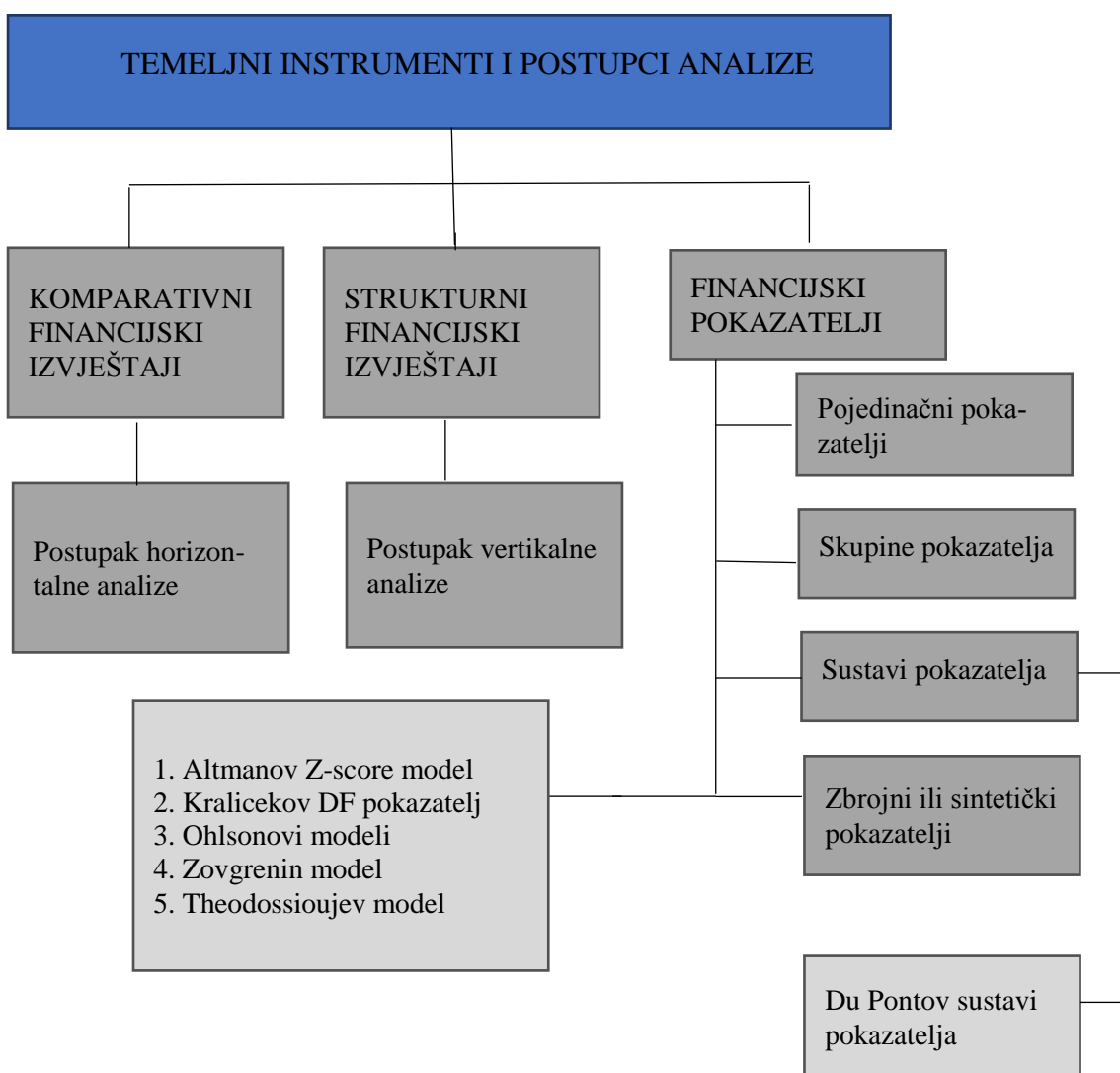
²⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 89.

3. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Analiza financijskih izvještaja može se provoditi koristeći se čitavim nizom različitih postupaka, koji su temeljeni na raščlanjivanju i uspoređivanju.

Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja prikazana je na slici 1.

Slika 1. Klasifikaciju temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.), str. 224., 264. i 269.

3.1. Horizontalna analiza

Kao podloga za provedbu horizontalne analize koriste se komparativni financijski izvještaji koji se razmatraju u kontekstu uspoređivanja. Horizontalnom analizom nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja.³⁰ Na temelju tih promjena prosuđuje se kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. Ključna varijabla ove analize je vrijeme, a postoje apsolutne i relativne promjene pozicije u financijskim izvještajima.

- Apsolutna promjena pozicije = tekuća godina – prethodna godina
- Relativna promjena pozicije (% promjena) = $(\text{tekuća godina}/\text{prethodna godina} - 1) \times 100$
- Kod analize poslovanja za dulje razdoblje uobičajeno se koriste bazni indeksi (tekuća godina/bazna godina x 100). Bazna godina se uobičajeno izjednačava sa 100.³¹

Prilikom horizontalne analize korisno je kombinirati i apsolutne i relativne promjene pozicije te analizirati više razdoblja kako bi poduzeće moglo doći do relevantnih podataka. Na taj način menadžment može donositi poslovne odluke koje su temeljene na analizi. U suprotnome, menadžment bi odluke donosio na temelju nepotpunih informacija.

3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza daje uvid u strukturu financijskih izvještaja. Strukturni financijski izvještaji su korisni kod uspoređivanja s drugim poduzećima te kod uspoređivanja podataka jednog društva sa stanjima u gospodarstvu.

Pod vertikalnom analizom podrazumijeva se najčešće uspoređivanje financijskih podataka (pozicija financijskih izvještaja) u jednoj godini.³² Za to je potrebne prikupiti podatke koji daju uvid u strukturu bilance i računa dobiti i gubitka.

³⁰ Ibid

³¹ Šodan S. (2018.): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, str. 1.

³² Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 230.

Vertikalna analiza bilance je određivanje postotnog učešća pojedinih elemenata odnosno stavki aktive i pasive u ukupnoj vrijednosti aktive (pasive).³³

$$\% \text{ udio} = \frac{\text{Vrijednost pojedine stavke aktive/pasive}}{\text{Ukupna vrijednost aktive/pasive}} \times 100 \quad (1)$$

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka koristi se za određivanje koliki je postotni udio pojedinog elementa (stavke) računa dobiti i gubitka u vrijednosti neto prodaje poduzeća.³⁴ Kao konstanta uzima se vrijednost neto prodaje, koja predstavlja ukupni prihod.

$$\% \text{ udio} = \frac{\text{Stavka RDG}}{\text{Prihodi}} \times 100 \quad (2)$$

Ta temelju svega navedenoga, može se zaključiti da je ponekad u analitičke svrhe poželjna izrada kombinacije strukturnih i komparativnih financijskih izvještaja i to u slučajevima kada postoji inflacija u gospodarstvu.

3.3. Financijski pokazatelji

Analiza putem financijskih pokazatelja predstavlja jednu od najčešće korištenih analiza. Ovu analizu moguće je vršiti preko raznih pokazatelja koji se svrstavaju u skupine. Pokazatelji su racionalni brojevi što znači da oni jednu ekonomsku veličinu stavljaju u odnos s drugom ekonomskom promatranom veličinom. Svrha analize putem financijskih pokazatelja je stvaranje informacijske podloge potrebne za donošenje određenih odluka, a ovisno o odluci odabrati će se i određeni pokazatelj.

³³ Šodan S. (2018.): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, str. 2.

³⁴ Ibidem

Klasifikacija financijskih pokazatelja:³⁵

- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji menadžmenta imovine (efikasnosti, aktivnosti)
- Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)
- Pokazatelji ekonomičnosti
- Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)
- Pokazatelji investiranja

Dobro upravljanje poduzećem podrazumijeva da su u poslovanju zadovoljena dva kriterija:³⁶

- kriterij sigurnosti i
- kriterij uspješnosti.

Postoji povezanost između financijskih pokazatelja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja tako da:

- pokazatelji likvidnosti i pokazatelji zaduženosti se smatraju pokazateljima sigurnosti poslovanja tj. pokazateljima koji opisuju financijski položaj poduzeća
- pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja su pokazatelji uspješnosti poslovanja.

Suprotno tome, pokazatelji aktivnosti se mogu smatrati i pokazateljima sigurnosti i pokazateljima uspješnosti poslovanja iz razloga što koeficijent obrtaja sredstava s jedne strane bitno utječe na likvidnost i financijsku stabilnost, a s druge strane direktno utječe i na rentabilnost poslovanja.³⁷

U nastavku će se objasniti financijski pokazatelji koji će se primjenjivati u analizi poslovanja u radu te njihov postupak izračunavanja.

³⁵ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 392.

³⁶ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 244.

³⁷ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 24.

3.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Jedan od osnovnih ciljeva svakog poduzeća je biti likvidan. Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da u roku podmiri svoje kratkoročne obveze to jest daju informaciju je li poduzeće sposobno svoju imovinu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće dospjelih kratkoročnih obveza. Najčešći zainteresirani subjekti za ovaj pokazatelj su dobavljači proizvoda i usluga kao i vjerovnici koji poduzećima odobravaju kratkoročne kredite.

Pokazatelji likvidnosti dijele se u četiri podvrste:³⁸

- Koeficijent tekuće likvidnosti
- Koeficijent ubrzane likvidnosti
- Koeficijent trenutne likvidnosti
- Koeficijent financijske stabilnosti

Tablica 5. prikazuje podvrste pokazatelja likvidnosti te pripadajuće formule za njihov izračun

Tablica 5. Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + Potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + Dugoročne obveze

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.252.

Koeficijent tekuće likvidnosti zajedno s koeficijentom ubrzane likvidnosti najčešća su dva pokazatelja likvidnosti. Ovaj koeficijent pokazuje koliko su kratkoročne obveze poduzeća pokrivena kratkotrajnom imovinom, to jest ovaj pokazatelj mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje

³⁸ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 248.

kratkotrajne obveze. Preporuča se da ovaj koeficijent iznosi 2, a po nekima 1,5 kako poduzeće ne bi imalo problema u podmirenju svojih kratkoročnih obveze, to jest problema nelikvidnosti.

Koeficijent ubrzane likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća da udovolji hitnim potrebama za gotovinom, odnosno pokazuje može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom najlikvidnije imovine. Njegova vrijednost bi trebala biti 1 ili veće od 1, što znači da poduzeće koje želi održavati normalnu likvidnost mora imati brzo unovčive imovine minimalno toliko koliko ima kratkoročnih obveza.

Koeficijent trenutne likvidnosti ili pokazatelj novca pokazuje kakva je sposobnost poduzeća da trenutno udovolji kratkoročnim obvezama. Ovaj koeficijent predstavlja odnos raspoloživog novca i ukupnih kratkoročnih obveza i on ne bi trebao biti manji od 0,1.

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala poduzeća uvećanog za dugoročne obveze. Ovaj koeficijent pokazuje u kojem je omjeru kratkotrajna imovina pokrivena dugoročnim izvorima financiranja. Poželjno je da ovaj koeficijent bude manji od 1 jer u tom slučaju se kratkotrajna imovina financira dijelom iz dugoročnih izvora. U koliko je koeficijent veći od 1, onda se dugotrajna imovina financira iz kratkoročnih obveza. Što je vrijednost ovog koeficijenta manja, to je likvidnost i financijska stabilnost poduzeća veća.

3.3.2. Pokazatelji menadžmenta imovine

Pokazatelji menadžmenta imovine, još se nazivaju i pokazatelji aktivnosti tj. koeficijenti obrtaja jer ukazuju na brzinu cirkuliranja imovine u poslovnom procesu³⁹. Računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja, te ukazuje na brzinu pretvaranja imovine u novac. Utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka te je poželjno da ovi pokazatelji budu što veći brojevi, odnosno da je vrijeme vezivanja ukupnih i pojedinačnih vrsta imovine što kraće.

Najčešće se koeficijent obrtaja izračunava za:

- ukupnu imovinu,

³⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 251.

- kratkotrajnu imovinu,
- potraživanja, a na temelju koeficijenta obrta potraživanja moguće je utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja.

Tablica 6. prikazuje podvrste pokazatelja menadžmenta imovine (aktivnosti) te pripadajuće formule za njihov izračun.

Tablica 6: Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti)

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihod od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252.

Koeficijent obrta ukupne imovine pokazuje koliko se prihoda stvara iz jedne novčane jedinice ukupne imovine, odnosno koliko puta se ukupna imovina pretvori u prihode u jednom obračunskom razdoblju. Što je ovaj koeficijent veći, veća je aktivnost i učinkovitost društva.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine pokazuje koliko se puta kratkotrajna imovina poduzeća obrne u toku jednog obračunskog razdoblja. Ovaj pokazatelj mjeri efikasnost kojom poduzeće koristi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda.

Koeficijent obrta potraživanja računa se kao omjer prihoda od prodaje i potraživanja. Na temelju dobivenoga koeficijenta moguće je utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja. Poželjno je da vrijednost ovog koeficijenta bude što veća što ukazuje da je trajanje naplate potraživanja što kraće.

3.3.3. Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)

Pokazatelji menadžmenta duga tj. pokazatelji zaduženosti mjere stupanj zaduženosti poduzeća, odnosno pokazuju do koje se granice poduzeće financira iz tuđih izvora.

U analizi menadžmenta duga važne su dvije vrste pokazatelja zaduženosti:

- Pokazatelji na temelju stavljanja u omjer stavki bilance radi utvrđivanja razmjera u kojem se imovina financira posuđenim sredstvima,
- Pokazatelji na temelju računa dobiti i gubitka radi utvrđivanja koliko su puta fiksne naknade pokrivene dobitkom.⁴⁰

Tablica 7. prikazuje podvrste pokazatelja menadžmenta duga (zaduženosti) te pripadajuće formule za njihov izračun.

Tablica 7: Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti)

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica
Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamata
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.250.

Koeficijent zaduženosti iskazuje se kao odnos između ukupnih obveza i ukupne imovine. Ovaj koeficijent pokazuje u kojoj mjeri se poduzeće financira iz tuđih izvora, odnosno koliki dio uku-

⁴⁰ Vidučić, LJ. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 399.

pno raspoložive imovine u aktivi bilance se financira iz tuđih izvora. Smatra se da ovaj koeficijent ne bi trebao prelaziti 0,50 tj. da tuđi izvori ne bi smjeli prelaziti 50% ukupnih izvora.

Koeficijent vlastitog financiranja pokazuje u kojoj je mjeri ukupna raspoloživa imovina u aktivi bilance pokrivena vlastitim izvorima financiranja (kapitalom). Poželjno je da ovaj koeficijent bude što veći.

Koeficijent financiranja pokazuje odnos financiranja iz tuđih izvora i vlastitog kapitala. Poželjno je da ovaj koeficijent ne prelazi 1,0 tj. da obveze nisu veće od kapitala. Ako je ovaj koeficijent veći od 1,0 onda poduzeće koristi financijsku polugu.⁴¹ S aspekta zaduženosti i sposobnosti vraćanja dugova, bolje je da ovaj koeficijent bude što niži.

Pokriće troškova kamata pokazuje koliko puta su troškovi kamata pokriveni ostvarenim iznosom dobiti prije poreza uvećanoj za kamate. Povećanje ovog koeficijenta označava smanjenje zaduženosti i obrnuto. Ovaj koeficijent ne bi trebao biti manji od 3,0.

Faktor zaduženosti pokazuje za koliko godina bi poduzeće moglo podmiriti sve svoje obveze pod pretpostavkom da se dobit i amortizacija ne troše u druge svrhe kao npr. isplata dobiti, investiranje i sl. Kao granična mjera ovog faktora uzima se razdoblje od pet godina. Poduzetnik kojemu treba duže od pet godina da bi podmirio sve svoje obveze iz dobiti tekuće godine i pripadajuće amortizacije smatra se prezaduženim.

Stupnjevi pokrića I i II razmatraju pokriće dugotrajne imovine kapitalom tj. kapitalom uvećanim za dugoročne obveze. Stupanj pokrića I trebao bi iznositi najmanje 1,0, dok kod stupnja pokrića II može se istaknuti da njegova vrijednost uvijek mora biti veća od 1,0 jer je poznato da dio dugoročnih izvora, zbog održavanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine.⁴²

⁴¹ Šodan S. (2018.) Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, Predavanje 7. str 3.

⁴² Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 251.

Pokazatelji zaduženosti kao što su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja formiraju se na temelju bilance i zbog toga odražavaju statičku zaduženost, dok se pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti utvrđuju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka i bilance. Oni upozoravaju na dinamičku zaduženost jer dug razmatraju s aspekta njihovog podmirenja.

3.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Pokazatelji bi trebali biti što veći, barem veći od 1, posebno pokazatelj ukupne ekonomičnosti i ekonomičnosti poslovanja.⁴³

Tablica 8. prikazuje podvrste pokazatelja ekonomičnosti te pripadajuće formule za njihov izračun.

Tablica 8: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihod	Ukupni rashod
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihod od prodaje	Rashod prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihod	Financijski rashod
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	Izvanredni prihod	Izvanredni rashod

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode i ukupne rashode. Poželjno je da društvo ostvaruje više prihoda nego rashoda, odnosno da su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda.

⁴³ Vidučić, LJ. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 252.

Ekonomičnost poslovanja izračunava se stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i rashoda od prodaje. U slučaju kada su prihodi od prodaje veći od rashoda od prodaje ekonomičnost poslovanja je pozitivna.

Ekonomičnost financiranja je odnos financijskih prihoda i financijskih rashoda. Kada je primjerice dobiveni pokazatelj 0,2 ekonomičnost financiranja je negativna to znači da društvo ne ostvaruje dovoljno financijskih prihoda za pokriće nastalih financijskih rashoda.

3.3.5. Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)

Pokazatelj profitabilnosti izražava snagu zarade poduzeća. Profitabilnost se može mjeriti u odnosu na obujam prodaje (bruto i neto profitna marža) i u odnosu na ulaganje (profitabilnost imovine i vlastitog kapitala), a izražava se u postotku. Pokazatelji profitabilnosti trebali bi biti što veći, jer niska profitabilnost može ukazivati na propast poduzeća u budućnosti.⁴⁴

Tablica 9. prikazuje podvrste pokazatelja profitabilnosti te pripadajuće formule za njihov izračun.

Tablica 9. Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Bruto profitna marža	Dobit prije poreza i kamata	Ukupni prihodi
Neto profitna marža	Neto dobit + kamata	Ukupni prihodi
Rentabilnost imovine (ROA)	Neto dobit	Ukupna imovina
Rentabilnost glavnice (ROE)	Neto dobit	Vlastiti kapital

Izvor: izrada autorice prema Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L. (2008.), Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 253.

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Razlikuje se neto i bruto profitna marža. **Bruto profitna marža** pokazuje odnos između financijskog rezultata prije

⁴⁴ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 401.

oporezivanja (bruto dobit) uvećanog za trošak kamata i ukupnog prihoda. **Neto profitna marža** prikazuje odnos između financijskog rezultata poslije oporezivanja (neto dobit) i ukupnih prihoda. Ako se usporede ova dva pokazatelja, tada usporedba govori o tome koliko relativno u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje.⁴⁵

Pokazatelji rentabilnosti računaju se na temelju podataka iz bilance i podataka iz računa dobiti i gubitka. Razlikuje se bruto i neto rentabilnost. **Rentabilnost imovine (ROA)** nam govori koliko ostvarimo dobiti prije poreza (bruto dobiti) i kamata na svaku novčanu jedinicu uloženu u imovinu. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći. **Rentabilnost glavnice (ROE)** prikazuje odnos financijskog rezultata poslije poreza (neto dobit) i angažiranog vlastitog kapitala. Ovaj pokazatelj govori koliki je povrat na kapital i poželjno je da bude što veći.

⁴⁵ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 253.

4. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA „X” I USPOREDBA S ODAB- RANIM KONKURENTIMA

4.1. Analiza stanja građevinskog sektora u Republici Hrvatskoj

Prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD 2007.) građevinarstvo je svrstano u područje F koje uključuje opće i specijalizirane građevinske djelatnosti gradnje zgrada i građevina niskogradnje.⁴⁶ U području F- Građevinarstvo svrstani su sljedeći odjeljci:⁴⁷

- 41 gradnja zgrada.
- 42 gradnja građevina niskogradnje
- 43 specijalizirane građevinske djelatnosti.

Građevinski sektor u Republici Hrvatskoj kao i u zemljama Europske unije bio je pogođen ekonomskom krizom. Izbijanje krize rezultiralo je snažnom kontrakcijom građevinske aktivnosti, osobito u 2009. godini, s tim da je dno recesije dosegnuto 2013. godine, nakon čega se na razini prosjeka Europske unije javljaju znaci postupnog oporavka.⁴⁸

Sektorski pokazatelji koji ukazuju na oporavak ove djelatnosti u Republici Hrvatskoj prema podacima Državnog zavoda za statistiku od prosinca 2018. godine su:

- povećanje udjela građevinarstva u bruto domaćem proizvodu,
- povećanje broja zaposlenih u građevinskoj djelatnosti,
- povećanje obujma građevinskih radova,
- povećavanje vrijednosti izvršenih radova prema vrstama građevina, ponajviše povećanje vrijednosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada.

Također, osim porasta gore navedenih sektorskih pokazatelja koji ukazuju na oporavak građevinske djelatnosti još jedan podatak koji može ukazati na poboljšanje stanja u ovoj djelatnosti je

⁴⁶ Nacionalna klasifikacija djelatnosti (2007.): NKD 2007. s objašnjenjima, [Internet], raspoloživo na: https://e-obrt.portor.hr/dokumenti/nkd2007_s_objasnjenjima.pdf [08.06.2019.]

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Hrvatska gospodarska komora (2016.), Građevinski sektor EU i Hrvatske - od recesije do oporavka, Intergrafika TTŽ, Zagreb, str. 2.

povećanje izdanih građevinskih dozvola i povećanje vrijednosti radova za izdane građevinske dozvole.

Do prije izbijanja ekonomske krize zemlje snažan rast građevinskih radova bio je zabilježen i u Hrvatskoj u obliku investicija u prometnu infrastrukturu (izgradnja autocesta) te stanogradnja. Kriza građevinskog sektora u Hrvatskoj započela je nešto kasnije nego u svijetu i u Europskoj uniji, ali i oporavak znatnije kasni za europskim trendovima. Situacija u hrvatskom građevinarstvu je bila izrazito teška za vrijeme krize i to zbog visokog pada ukupne gospodarske aktivnosti te činjenice da je na početku krize građevinski sektor bio prilagođen neodrživo snažnom investicijskom ciklusu koji je bio financiran inozemnim zaduživanjem.

Sve to dovelo je do loših rezultata: u toj djelatnosti u promatranom razdoblju od 2009. do 2013. godine izgubljeno je više od 53 tisuće radnih mjesta, udio građevinarstva u bruto domaćem proizvodu manjen je s 8,5% na 5,1%, obujam građevinskih radova smanjen je za 46,6%, vrijednost izvršenih radova za 49,3%, broj završenih stanova za 69,2%, a broj izdanih građevinskih dozvola niži je za 46,3%.⁴⁹ Tako je hrvatsko građevinarstvo gotovo prepolovljeno, njegova konkurentnost smanjena i to gubitkom stručne radne snage i izostankom referenci na gradnji većih i složenijih objekata.⁵⁰

Mnoge zemlje Europske unije su provodile određene mjere kako bi se ublažio utjecaj krize na određene gospodarske djelatnosti. Upravo je građevinarstvo i automobilska industrija bile djelatnosti koje su najteže pogođene recesijskim kretanjima. Zemlje kao što su Njemačka, Francuska, Španjolska, Italija i Nizozemska su imale dostatan fiskalni prostor (nizak proračunski deficit i nisku razinu javnog duga) i na taj način omogućavale da država putem pojačane investicijske aktivnosti ublaži situaciju u građevinskom sektoru. Osim poticanjem investicijske aktivnosti poticana je gradnja socijalnih stanova, smanjen je PDV za ulaganja, pomoć sektoru nekretnina itd. Nažalost, Hrvatska u vrijeme krize nije poduzimala dostatne mjere kako bi se usporio pad građevinske aktivnosti. To je prvenstveno posljedica nedostatka fiskalnog prostora tj. visokog proračunskog deficita i neodrživo brzog rasta javnog duga.

⁴⁹ Hrvatska gospodarska komora (2016.), Građevinski sektor EU i Hrvatske - od recesije do oporavka, Intergrafika TTŽ, Zagreb, str. 3.

⁵⁰ Ibidem

Krizom pogođene građevinske tvrtke vjerojatno su najveću korist imale od provedbe predstečajnih nagodbi koje su omogućile znatnom djelu tvrtki da ipak ostanu na tržištu.⁵¹

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku može se zaključiti da je oporavak građevinskog sektora u Republici Hrvatskoj počeo u 2015. godini gdje je građevinska aktivnost u trećem kvartalu 2015. godine bila 0,3% veća nego u trećem kvartalu 2014. godine, čime je prvi put od zadnjeg kvartala 2008. godine zabilježen kvartalni rast na godišnjoj razini. U prethodnoj 2014. godini zabilježen je visok pad građevinske aktivnosti. U tom razdoblju snažniji pad ukupne građevinske aktivnosti spašava dinamiziranje radova na zgradama, djelom povezanom i s značajnom obnovom i izgradnjom dijela turističkih, a osobito hotelskih kapaciteta, izgradnjom trgovačkih centara te stanova POS-a.⁵²

Jedno od glavnih sektorskih pokazatelja koji ukazuje na oporavka građevinske djelatnost je prije svega povećanje obujma građevinskih radova. Vrste građevine u Republici Hrvatskoj dijele se na zgrade i ostale građevine. Zgrade se dijele na stambene (s jednim stanom, s dva stana, s tri ili više stanova te zgrade za stanovanje zajednica) i nestambene zgrade (hoteli i slične zgrade, uredske zgrade, zgrade za trgovinu na veliko i malo, zgrade za promet i komunikaciju, industrijske zgrade i skladišta, zgrade za obrazovanje i zdravstvo te ostale nestambene zgrade)⁵³. U ostale građevine spadaju: prometna infrastruktura, cjevovodi, komunikacijski i električni vodovi, složene industrijske građevine (elektrane, građevine za rudarstvo i vađenje nafte i plina) te ostale nespomenute građevine kao što su građevine za sport i rekreaciju.⁵⁴

Dinamika kretanja obujma građevinskih radova za razdoblje od 2007. godine do 2018. godine u Republici Hrvatskoj i EU 28, kao i obujam radova na zgradama i ostalim građevinama prikazan je na grafikonu 1.

⁵¹ Ibidem, str. 6.

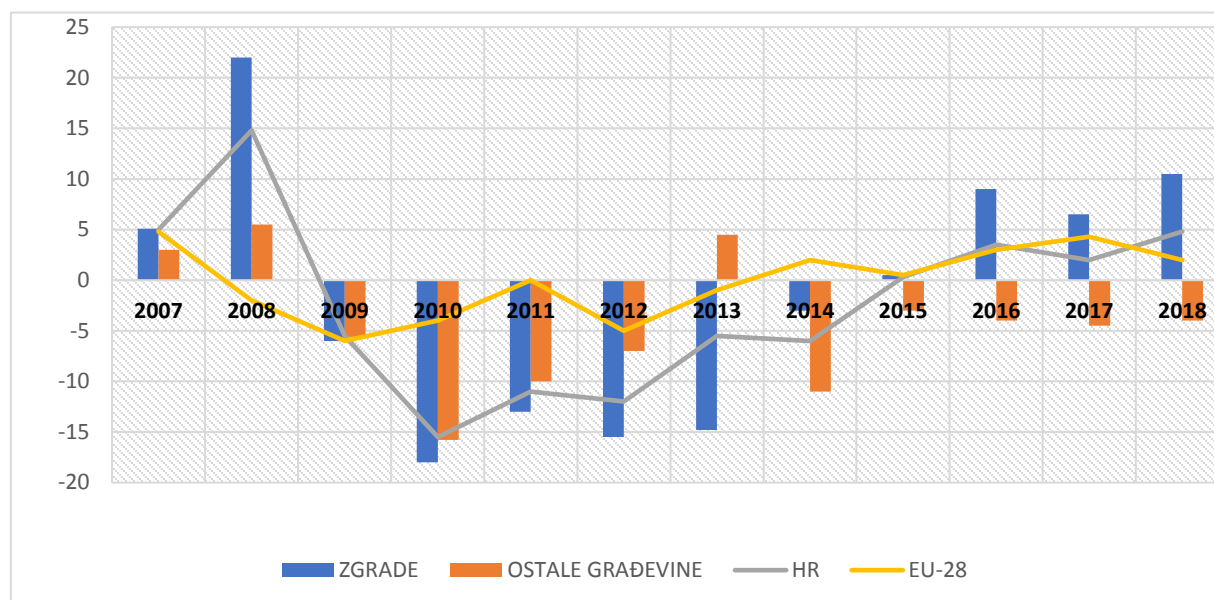
⁵² Hrvatska gospodarska komora (2016.): Građevinski sektor EU i Hrvatske - od recesije do oporavka, Intergrafika TTŽ, Zagreb, str. 9.

⁵³ Ekonomski institut Zagreb (2018.), Sektorska analiza; Građevinarstvo i nekretnine, Zagreb, str. 14.

⁵⁴ Državni zavod za statistiku [Internet], raspoloživo na:

https://www.dzs.hr/app/KLASUS/Docs/NKVG_Publikacija.pdf [pristupano 12.09.2019.]

Grafikon 1. Obujam građevinskih radova u Republici Hrvatskoj i EU 28 (2007. – 2018.)

Izvor: izrada autorice; prema podacima DZS i Hrvatske gospodarske komore

Na temelju prikazanog grafikona možemo zaključiti da su u 2010. godini zaustavljeni negativni trendovi u građevinarstvu Europske unije. Nakon blažeg pada obujma građevinskih radova u 2012. godini od 2013. godine građevinarstvo EU se postepeno oporavlja.

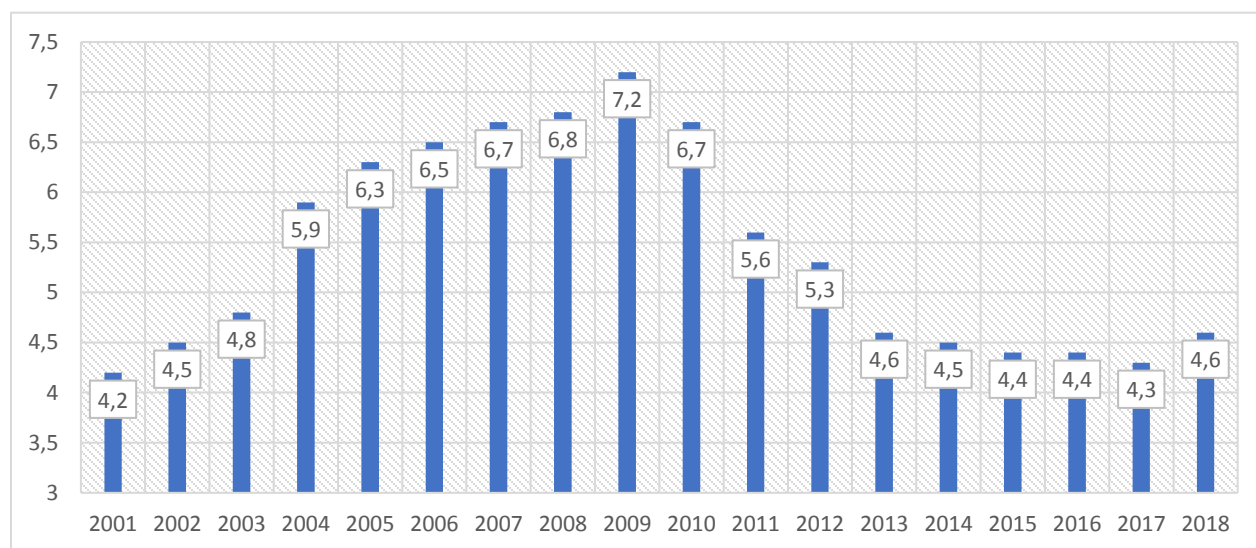
Kako je već i navedeno, Hrvatska bilježi rast obujma građevinskih radova od 2015. godine. Tako je u 2018. godini obujam građevinskih radova iznosio 4,8 % uz rast radova na zgradama za 10,8 % i pad radova na ostalim građevinama za 3,0 %. Promatrajući obujam radova na zgradama i ostalim građevinama možemo zaključiti da su najveću razinu imali u 2008. godini nakon čega bilježe pad sve do 2015. godine kada je došlo do blagog povećanja obujma radova na zgradama koji se nastavio sve do 2018. godine za razliku od obujma radova na ostalim građevinama koje su i dalje u padu.

Drugi sektorski pokazatelj koji ukazuje na oporavak građevinske djelatnosti je udio građevinarstva u ukupnoj gospodarskoj strukturi Hrvatske. Što se tiče značaja i uloge građevinarstva u bruto domaćem proizvodu u promatranom razdoblju od 2001. do 2018. godine mogu se izdvojiti tri faze. Prva, od 2001. do 2008. godine kada je došlo da snažnog rasta aktivnosti. Druga, od 2009.

do 2014. godine u kojoj je zabilježena recesija, i treća faza od 2015 do 2018. godine koju karakterizira stabilizacija aktivnosti i blagi oporavak.

Građevinarstvo Republike Hrvatske je dakle svoj zamah doživjelo u razdoblju od 2001. do 2008. godine, što najbolje prikazuje grafikon 2.

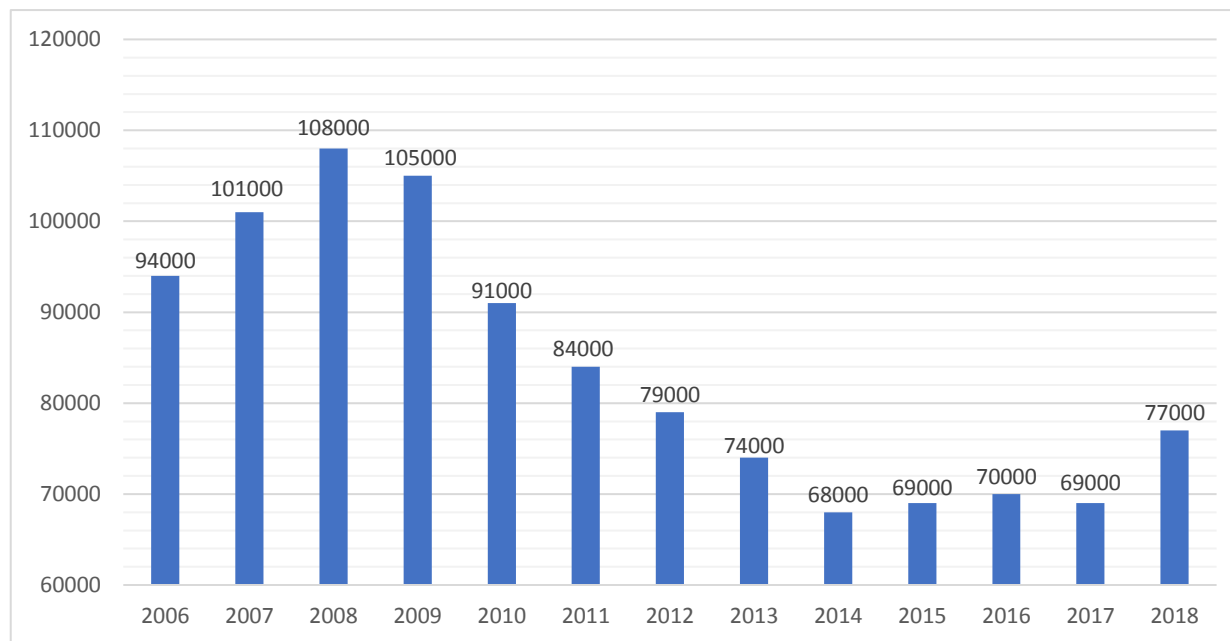
Grafikon 2. Udio građevinarstva u bruto domaćem proizvodu Republike Hrvatske

Izvor: izrada autorice prema podacima DZS i Hrvatske gospodarske komore

Kako je već i navedeno, ekonomska kriza je imala veliki utjecaj na zaposlenost kako u građevinskom sektoru tako i na razini cjelokupnog gospodarstva. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku prikazanim na grafikonu 3 broj zaposlenih u građevinskoj djelatnosti je u prosincu 2018. godine iznosio 76 848 zaposlenika što predstavlja porast broja zaposlenih u ovoj djelatnosti. Naime, iz grafikona 3 je uočljivo da je do 2008. godine bio prisutan trend rasta broja zaposlenih u građevinskom sektoru, te da je u istoj godini bilo zaposleno najviše ljudi u cijelom promatranom razdoblju (oko 108 tisuća). Nakon 2008. godine uslijedio je kontinuiran pad broja zaposlenih da bi se 2013. godine broj ukupno zaposlenih u tom sektoru skoro prepolovio u odnosu na 2008., kada je zabilježen njihov najveći broj.

Grafikon 3. Broj zaposlenih u građevinskom sektoru RH (2006.-2018.)

Izvor: izrada autorice prema podacima DZS

Još jedan podatak koji potkrepljuje činjenicu o oporavku građevinskog sektora je broj izdanih građevinskih dozvola i vrijednost radova za izdane građevinske dozvole.

U 2018. godini izdano je 9.406 građevinskih dozvola. Za izdane građevinske dozvole u 2018. godini predviđena je vrijednost radova u iznosu od 28 428 158 tisuća kuna, što je za 9,3% više nego u 2017.godini.⁵⁵ U 2017. godini vrijednost radova je iznosila 26 016 434 tisuće kuna, dok je godinu ranije iznosila 23 312 687 tisuće kuna.

Broj izdanih građevinskih dozvola za razdoblje od 2010. godine do 2018. godine je prikazan na grafikonu 4.

⁵⁵ Državni zavod za statistiku [Internet], raspoloživo na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/03-01-08_01_2019.htm [pristupano 08.08..2019.]

Grafikon 4. Izdane građevinske dozvole (2010. – 2018.)

Izvor: izrada autorice prema podacima DZS

U 2019. godini građevinski sektor suočava se s problemom nedostatka kvalificirane radne snage prije svega zbog ubrzanog iseljavanja mladih i obrazovanih te stručno osposobljenih kadrova. Kratkoročno rješenje ovog problema je uvoz radne snage, dok je dugoročno gledano rješenje u obrazovanju i prekvalifikacijama radnika koje će omogućiti budućim naraštajima da po završetku škole bude osposobljeni za izazovna i zahtjevna tržišta.

Prosječna isplaćena neto plaća u građevinskom sektoru Republike Hrvatske u 2018. godini iznosila je između 5.500 do 6.000 HRK. Naravno, kao jedno od rješenja problema nedostatka radne snage je da poslodavci u sektoru podignu plaće. One bi trebale narasti na barem 7.000 HRK kako bi Republika Hrvatska bila konkurentna kao zemlja i kako bi privukla natrag sve one koji su „trbuhom za kruhom“, za vrijeme ekonomske krize napustili svoje domove.⁵⁶

⁵⁶Hrvatska gospodarska komora [Internet], raspoloživo na :<https://www.hgk.hr/hgk-podrzava-nove-kvote-za-strance> [pristupano 10.08.2019.]

4.2. Karakteristike građevinskog poduzeća „X”

Građevinsko poduzeće „X” osnovano je 1993. godine. Registrirano je za djelatnost Gradnja stambenih i nestambenih zgrada (41.20). Prema klasifikaciji poduzetnika po veličini spada u mikro poduzetnike. Građevinsko poduzeće „X” je u privatnom vlasništvu, a temeljni kapital financiran je 100% domaćim kapitalom i iznosi 18 500 kuna.⁵⁷

Skraćeni prikaz bilance i računa dobiti i gubitka bit će prikazan na tablicama u nastavku rada te će dati uvide u poslovanje promatranog poduzeća.

Tablica 10. Skraćeni prikaz bilance poduzeća „X”

NAZIV POZICIJE	31.12.2017.	31.12.2018.
1.DUGOTRAJNA IMOVINA	203.007	410.654
a) Nematerijalna imovina	0	0
b) Materijalna imovina	203.007	410.654
2.KRATKOTRAJNA IMOVINA	372.725	173.875
a) Zalihe	0	0
b) Potraživanja	327.976	120.511
• Potraživanja od kupaca	242.728	89.018
• Potraživanja od države i drugih institucija	82.045	29.001
• Ostala potraživanja	3.204	2.492
c) Kratkotrajna financijska imovina	0	13.500
• Dani zajmovi, depoziti i sl.	0	13.500
d) Novac na računu i u blagajni	44.745	39.860
UKUPNA AKTIVA	575.732	584.529
1.KAPITAL I REZERVE	197.709	209.192
a) Temeljni (upisani) kapital	18.500	18.500
b) Zadržana dobit	148.228	108.525
c) Dobit poslovne godine	30.981	82.167
2.REZERVIRANJA	0	0
3.DUGOROČNE OBVEZE	60	60
4.KRATKOROČNE OBVEZE	377.963	248.619
5.ODGOĐENO PLAĆANJE TR. I PH. BUDUĆEGA RAZD.	0	126.658
UKUPNA PASIVA	575.732	584.529

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

⁵⁷ Poslovna Hrvatska [Internet], raspoloživo na: <http://www.poslovnahrvatska.hr/subjekti.aspx?show=93961> [pristupano 20.06.2019.]

Uvidom u bilancu promatranog poduzeća može se zaključiti da je u 2018. godini došlo do povećanja vrijednosti dugotrajne imovine ponajviše zbog ulaganja u materijalnu imovinu (alat te pogonska i transportna sredstva). U dijelu kratkotrajne imovine došlo je do značajnog smanjenja potraživanja od kupaca i to za 153.710 kuna u 2018. godini u odnosu na prethodno obračunsko razdoblje što je pozitivan pomak u tom djelu. Kratkoročne obveze su se u 2018. godini smanjile za 34,22 % u odnosu na 2017. godinu gdje najveći udio imaju smanjenje obveza prema dobavljačima.

Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka u tablici 11 daje nam uvid u prihode, rashode te financijski rezultat promatranog poduzeća „X” za tekuću 2018. godinu i prethodno obračunsko razdoblje.

Tablica 11. Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka poduzeća „X”

NAZIV POZICIJE	2017.	2018.
1.Poslovni prihodi	1.807.057	2.575.351
Prihodi od prodaje	1.701.076	2.562.853
Ostali poslovni prihodi	105.981	12.498
2.Poslovni rashodi	1.771.023	2.476.661
Materijalni troškovi	1.173.033	1.496.858
Troškovi osoblja	388.217	470.525
Amortizacija	105.753	198.743
Rezerviranja	0	126.658
Ostali poslovni rashodi	850	2.554
3.Financijski prihodi	18	4
Kamate, tečajne razlike	18	4
4.Financijski rashodi	294	1.657
Kamate, tečajne razlike	294	1.657
5.Izvanredni prihodi	0	0
6.Izvanredni rashodi	0	0
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	35.758	97.037
Porez na dobitak	4.777	14.870
DOBIT RAZDOBLJA	30.981	82.167

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Građevinsko poduzeće „X” je 2018. godine ostvarilo ukupni godišnji prihod u iznosu od 2.575.355,00 kuna što predstavlja promjenu ukupnih prihoda od 768.280,00 kune u odnosu na prethodno razdoblje kada je poslovni subjekt ostvario ukupne godišnje prihode u iznosu od 1.807.075,00 kuna. Tokom posljednje dvije godine poduzeće je poslovalo s dobiti. U 2018. godini ostvaren je neto rezultat poslovanja u iznosu od 82.167,00 kuna. U 2018. godini poduzeće je povećalo broj zaposlenih u odnosu na prethodno razdoblje i u tekućoj godini zapošljava 8 zaposlenika.⁵⁸

4.2.1. Analiza poslovanja poduzeća „X” na temelju financijskih pokazatelja

Prvi korak u analizi poslovanja poduzeća „X” izvršit će se putem pojedinačnih pokazatelja odnosno pokazatelja likvidnosti, pokazatelja zaduženosti, pokazatelja aktivnosti, pokazatelja ekonomičnosti, pokazatelja profitabilnosti dok pokazatelj investiranja neće biti obuhvaćen iz razloga što poduzeće „X” nije kotirano na burzi te stoga nisu dostupni potrebni podaci. U ovom dijelu rada, u tablicama, prikazat će se dobiveni koeficijenti, dok se izračun za svaki pojedinačni koeficijent nalazi u objašnjenjima. Postupak izračuna apsolutne razlike i stope promjene za svaki koeficijent nalazi se u prilogima na kraju rada.

U slijedećoj fazi analize, izračunati pokazatelji poduzeća „X” usporediti će se s konkurentskim građevinskim poduzećem „Y” i s poduzetnicima koji pripadaju istoj vrsti djelatnosti kako bi se provela potpunija analiza poslovanja te mogao donijeti kvalitetan sud o tome jesu li izračunate veličine pokazatelja predmetnog poduzeća „X” zadovoljavajuće.

4.2.1.1. Pokazatelj likvidnosti poduzeća „X”

Kao što je već i spomenuto, pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Dobra likvidnost smanjuje rizik od mogućeg financijskog sloma poduzeća.

⁵⁸ Poslovna Hrvatska [Internet], raspoloživo na: <http://www.poslovnahrvatska.hr/subjekti.aspx?show=93961> [pristupano 20.06.2019.]

Tablica 10. prikazuje izračunate vrijednosti pokazatelja likvidnosti poduzeća „X” za 2017. i 2018. godinu te njihove apsolutne razlike i stope promjene.

Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti poduzeća „X”

Pokazatelji likvidnosti	2017.	2018.	Apsolutna Razlika	Stopa promjene 2017/2018
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,99	0,70	-0,29	-29,29%
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,99	0,70	-0,29	-29,29%
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,12	0,16	0,04	33,33%
Koeficijent financijske stabilnosti	1,03	1,96	0,93	90,29%

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Koeficijent tekuće likvidnosti bi prema pravilu trebao biti veći od 2, odnosno kratkotrajna imovina bi trebala biti dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Koeficijent tekuće likvidnosti se u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu smanjio za 0,29 ili 29,29 %. Razlog tome je smanjenje kratkotrajne imovine i smanjenje kratkoročnih obveza u tekućoj godini u odnosu na prethodno razdoblje. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KTL_{2017} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}} = \frac{372.725}{377.963} = 0,99$$

$$KTL_{2018} = \frac{173.875}{248.619} = 0,70$$

Iz analize je vidljivo da su tekuće obveze veće od tekuće imovine što može dovesti do problema u podmirenju tekućih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti pokazuje u kojem stupnju su kratkoročne obveze pokrivena kratkotrajnom imovinom umanjenom za zalihe. Ovaj pokazatelj bi trebao biti 1 ili veći od 1, što u ovom slučaju nije. Poduzeće da bi održalo normalnu likvidnost, mora imati brzo unovčivu imovinu minimalno koliko ima kratkoročnih obveza. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KUL_{2017} = \frac{\text{kratkotrajna imovina} - \text{zalihe}}{\text{kratkoročne obveze}} = \frac{372.725 - 0}{377.963} = 0,99$$

$$KUL_{2018} = \frac{173.875}{248.619} = 0,70$$

Iz analize je vidljivo da je poduzeće smanjilo koeficijent u 2018. godini za 29,29 % u odnosu na prethodnu godinu.

Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća da iz najlikvidnijih sredstava (novca) podmiri svoje kratkoročne obveze. U 2018. godini koeficijent trenutne likvidnosti se povećao za 0,04 u odnosu na prethodnu godinu ili u postotku za 33,33 %. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KTL_{2017} = \frac{\text{novac}}{\text{kratkoročne obveze}} = \frac{44.749}{377.963} = 0,12$$

$$KTL_{2018} = \frac{39.860}{248.619} = 0,16$$

Smanjenje kratkoročnih obveza za 129.344 kn. u tekućoj godini u donosu na prethodno razdoblje razlog je povećanja dobivenog koeficijenta.

Koeficijent financijske stabilnosti poželjno je da bude manji od 1 jer poduzeće mora dio svoje kratkotrajne imovine financirati iz dugoročnih izvora. Koeficijent je u 2017. godini iznosio 1,03, a u 2018. godini je 1,96 iz čega je vidljiv porast za 0,93 što predstavlja negativnu tendenciju. Razlog tome je povećanje dugotrajne imovine u tekućoj godini u odnosu na prethodnu. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku.

$$KFS_{2017} = \frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{glavnica} + \text{dugoročne obveze}} = \frac{203007}{197709+60} = 1,03$$

$$KFS_{2018} = \frac{410.654}{209.192+60} = 1,96$$

4.2.1.2. Pokazatelji zaduženosti poduzeća „X”

Pokazatelji zaduženosti pokazuju strukturu kapitala tj. odnos tuđeg i vlastitog kapitala. Ovi pokazatelji mjere do koje se granice poduzeće financiralo iz tuđih izvora. Tablica 11. prikazuje

izračunate vrijednosti pokazatelja zaduženosti poduzeća „X” za 2017. i 2018. godinu te njihove apsolutne razlike i stope promjene.

Tablica 11. Pokazatelji zaduženosti poduzeća „X”

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	2017	2018	Apsolutna razlika	Stopa promjene 2017/2018
Koeficijent zaduženosti	0,66	0,43	-0,23	-34,85%
Koeficijent vlastitog financiranja	0,34	0,36	0,02	5,88%
Koeficijent financiranja	1,91	1,19	-0,72	-37,70%
Pokriće troškova kamata	122,63	59,56	-63,07	-51,43%
Faktor zaduženosti	2,76	0,89	-1,87	-67,75%
Stupanj pokrića I	0,97	0,51	-0,46	-47,42%
Stupanj pokrića II	0,97	0,51	-0,46	-47,42%

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora. U pravilu bi vrijednost koeficijenta trebala biti 50 % ili manje. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KZ_{2017} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}} = \frac{60+377.963}{372.725+203007} = 0,66$$

$$KZ_{2018} = \frac{60+248.619}{410.654+173.875} = 0,43$$

Iz izračuna može se uočiti da se poduzeće „X” u 2018. godini financiralo manje od 50 % iz tuđih izvora, odnosno 43 % što je manje za 34,85 % u odnosu na 2017. godinu kada se financiralo oko 60 % iz tuđih izvora. Smanjenje promatranog koeficijenta u tekućoj godini u odnosu na prethodno razdoblje rezultat je smanjenja ukupnih obveza te povećanja ukupne imovine.

Koeficijent vlastitog financiranja pokazuje koliko se imovine financiralo iz vlastitih izvora. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude minimalno 50 %. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KVF_{2017} = \frac{\text{glavnica}}{\text{ukupna imovina}} = \frac{197.709}{372.725+203007} = 0,34$$

$$KVF_{2018} = \frac{209.192}{410.654+173.875} = 0,36$$

Iz analize se može utvrditi da se koeficijent vlastitog financiranja kod poduzeća „X” nalazi ispod 50 %, što znači da se poduzeće za svoje poslovanje financira više iz tuđih izvora nego iz vlastitih. Također možemo utvrditi da koeficijent raste u 2018. godini za 5,88 % u odnosu na prethodnu godinu. Razlog tome je povećanje glavnice te povećanje ukupne imovine u tekućoj godini u odnosu na prethodno razdoblje.

Koeficijent financiranja pokazuje odnos duga i glavnice. Ako je pokazatelj veći od 1, to znači da poduzeće intenzivnije koristi financijsku polugu. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KF_{2017} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{glavnica}} = \frac{378.023}{197.709} = 1,91$$

$$KF_{2018} = \frac{248.679}{209.192} = 1,19$$

Na temelju izračuna može se utvrditi da poduzeće „X” intenzivnije koristi financijsku polugu. Navedeno se moglo uočiti i na temelju koeficijenta zaduženosti koji je pokazao da poduzeće više koristi vanjske izvore financiranja. Udio vanjskih izvora financiranja se smanjio u 2018. u odnosu na 2017. godinu iz razloga što je u tekućoj godini došlo do povećanja glavnice, povećanja ukupne imovine te do smanjenja ukupnih obveza.

Pokriće troškova kamata ukazuje koliko su puta kamate pokrivene ostvarenim iznosom bruto dobiti. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$PTK_{2017} = \frac{\text{dobit prije poreza i kamata}}{\text{kamata}} = \frac{36.052}{294} = 122,63$$

$$PTK_{2018} = \frac{98.694}{1.657} = 59,56$$

Pokriće troškova kamata poduzeća „X” za promatrano razdoblje pokazuje kako su kamate pokrivene ostvarenom dobiti. U promatranom razdoblju uočen je znatan pad ovog pokazatelja sa

122,63 u 2017. godini na 59,56 u 2018. godini. Ovaj pad može se objasniti povećanjem kamata koje poduzeće plaća, a koje su u 2018. godini iznosile 1.657 kuna⁵⁹.

Faktor zaduženosti označava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza ako se poslovanje nastavi s jednakim pozitivnim rezultatom. Granična mjera je 5 godina. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku:

$$FZ_{2017} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{neto dobit} + \text{amortizacija}} = \frac{378.023}{30.981 + 105.753} = 2,76$$

$$FZ_{2018} = \frac{248.679}{82.167 + 198.743} = 0,89$$

Iz analize je vidljivo da poduzeću „X” treba manje od 5 godina da bi se iz zadržane dobiti i amortizacije pokrilo svoje prekomjerno zaduživanje. Također je vidljivo iz analize da se faktor zaduženosti u 2018. godini smanjio za 67,75 % u odnosu na prethodnu godinu. Razlog tome je povećanje neto dobiti i smanjenje ukupnih obveza.

Stupanj pokrića I i II pokazuju pokriće dugotrajne imovine glavnicom tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze. Ova dva pokazatelja bi trebala biti veća od 1 jer dio dugoročnih izvora mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine. Izračun dobivenih koeficijenata prikazan je u nastavku:

$$SPI_{2017} = \frac{\text{glavnica}}{\text{dugotrajna imovina}} = \frac{197.709}{203.007} = 0,97$$

$$SPI_{2018} = \frac{209.192}{410.654} = 0,51$$

$$SPII_{2017} = \frac{\text{glavnica} + \text{dug.obveze}}{\text{dugotrajna imovina}} = \frac{197.709 + 60}{203.007} = 0,97$$

$$SPII_{2018} = \frac{209.192 + 60}{410.654} = 0,51$$

Iz analize je vidljivo da oba stupnja pokrića iznose u 2018. godini 0,51 što nije zadovoljavajuće, a u odnosu na prethodnu godinu smanjili su se za 47,42%. Pokazatelj bi trebao biti veći od 1 jer dio dugoročnih izvora, zbog održavanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine. Na vrijednosti pokazatelja u 2018. godini utjecalo je povećanje dugotrajne imovine za 207.647 kn.

⁵⁹ Odnose se na zatezne kamate i kamate po osnovi financijskog lizinga.

4.2.1.3. Pokazatelji aktivnosti poduzeća „X”

Podaci koji su potrebni za izračun pokazatelja aktivnosti (koeficijena obrta) preuzeti su iz bilance i računa dobiti i gubitka. Ovi pokazatelji koriste se za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom tvrtke za generiranje dane razine prodaje tj. ocjenu njene poslovne efikasnosti.⁶⁰ Za ovaj pokazatelj bolje je da bude što veći, odnosno da je vrijeme vezivanja ukupne imovine i pojedinih vrsta imovine što kraći.

Tablica 12. prikazuje izračunate vrijednosti pokazatelja aktivnosti poduzeća „X” za 2017. i 2018. godinu te njihove apsolutne razlike i stope promjene.

Tablica 12. Pokazatelji aktivnosti poduzeća „X”

POKAZATELJI AKTIVNOSTI	2017	2018	Apsolutna razlika	Stopa promjene 2017/2018
Koeficijent obrta ukupne imovine	3,14	4,41	1,27	40,45%
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	4,85	14,81	9,96	205,36%
Koeficijent obrta potraživanja	7	28,79	21,79	311,29%
Trajanje naplate potraživanja u danima	52,14	12,68	-39,46	-75,68%

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Koeficijent obrta ukupne imovine nam govori koliko jedna novčana jedinica aktive stvara novčanih jedinica prihoda i prikazuje relativnu efikasnost poduzeća u korištenju imovine za stvaranje rezultata. Poželjno je da ovaj koeficijent bude što veći (izražava se kao „puta“). Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku:

$$KOU_{I2017} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupna imovina}} = \frac{1.807.075}{575.732} = 3,14$$

$$KOU_{I2018} = \frac{2.575.355}{584.529} = 4,41$$

U 2018. godini pokazatelj je iznosio 4,41 što znači da poduzeće na jednu kunu uložene imovine ostvaruje 4,41 kunu prodaje. Obrtaj ukupne imovine je porastao u odnosu na prethodnu godinu

⁶⁰ Vidučić, L.J. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb, str. 395.

za 40 % , a razlog tome je povećanje ukupnih prihoda i povećanje ukupne imovine u tekućoj godini.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine nam govori koliko kuna prihoda poduzetnik stvara iz 1 kune kratkotrajne imovine. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KOKI_{2017} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{kratkotrajna imovina}} = \frac{1.807.075}{372.725} = 4,85$$

$$KOKI_{2018} = \frac{2.575.355}{173.875} = 14,81$$

Na temelju izračuna možemo donijeti zaključak da poduzeće „X” u 2018. godini iz 1 kune uložene kratkotrajne imovine ostvaruje 14,81 kunu prihoda što je za skoro 10 puta više u odnosu na prethodnu godinu kada je za 1 kunu uložene kratkotrajne imovine ostvarilo 4,85 kuna prihoda. Do velike promjene kod ovog pokazatelja došlo je zbog povećanja ukupnih prihoda u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu za gotovo 43% te zbog smanjivanja kratkotrajne imovine u 2018. godini za 53,35%.

Koeficijent obrta potraživanja nam daje informaciju o tome koliko kuna poslovnih prihoda poduzetnik stvara iz 1 kune potraživanja. Ovaj pokazatelj bi trebao biti što veći kako bi vrijeme naplate potraživanja bilo kraće. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$KOP_{2017} = \frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{potraživanja od kupaca}} = \frac{1.701.076}{242.728} = 7$$

$$KOP_{2018} = \frac{2.562.853}{89.018} = 28,79$$

Iz izračuna možemo zaključiti kako poduzeće „X” u 2018. godini za 1 kunu potraživanja ostvaruje 28,79 kuna poslovnih prihoda što je za 22 puta više nego u prethodnoj godini. Do velike promjene kod ovog pokazatelja je došlo zbog povećanja prihoda od prodaje u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu za 861.777,00 kuna odnosno za 50,69% te zbog smanjivanja prihoda od kupaca u 2018. godini za 153.710,00 kuna tj. za 63,32%.

Na temelju pokazatelja **trajanja naplate potraživanja** je vidljivo da je rok poduzeća za naplatu potraživanja u 2018. godini 12,68 dana što je za skoro 40 puta manje nego u 2017. godini kada je rok naplate potraživanja bio 52,14 dana. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$TNP_{2017} = \frac{\text{broj dana u godini}}{\text{koef.obrta potraživanja}} = \frac{365}{7} = 52,14$$

$$\text{TNP}_{2018} = \frac{365}{28,79} = 12,68$$

Temeljem provedenog izračuna može se zaključiti da poduzeće „X” uspješno naplaćuje svoja potraživanja.

4.2.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća „X”

Podaci za izračun ovih pokazatelja preuzeti su iz računa dobiti i gubitka. Ovi pokazatelji mjere odnos prihoda i rashoda poduzeće i prikazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Uz ekonomičnost na razini cjelokupnog poslovanja, može se računati i parcijalna ekonomičnost. S obzirom na iskazane podatke u izvješćima poduzeća „X”, izračunata je ekonomičnost ukupnog poslovanja i ekonomičnost financiranja.

Tablica 13. prikazuje izračunate vrijednosti pokazatelja ekonomičnosti poduzeća „X” za 2017. i 2018. godinu te njihove apsolutne razlike i stope promjene.

Tablica 13. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća „X”

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	2017	2018	Apsolutna razlika	Stopa promjene 2017/2018
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,04	0,02	1,96%
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	0	0	-	-
Ekonomičnost financiranja	0,06	0,002	-0,06	-96,67%
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	0	0	-	-

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je najčešći pokazatelj ekonomičnosti i trebao bi iznositi 1 ili više od 1. U koliko je ovaj pokazatelj manji od 1 tada bi to značilo da poduzeće posluje s gubitkom. Ovaj pokazatelj nam govori koliko se ostvari prihoda po jedinici rashoda. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku:

$$\text{EUP}_{2017} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}} = \frac{1.807.075}{1.771.317} = 1,02$$

$$EUP_{2018} = \frac{2.575.355}{2.478.318} = 1,04$$

Prema izračunu, može se zaključiti da je poduzeće „X” u 2018. godini na 1 kunu rashoda ostvarilo 1,04 kune prihoda.

Ekonomičnost financiranja poduzeća „X” u promatranom razdoblju iznosi manje od 1. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$EF_{2017} = \frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}} = \frac{18}{294} = 0,06$$

$$EF_{2018} = \frac{4}{1.657} = 0,002$$

Tako je u 2018. godini iznosio 0,002 što znači da na jednu jedinicu financijskih rashoda poduzeće ostvaruje manje od jedne jedinice financijskih prihoda. Ovaj pokazatelj ne utječe na ukupnu ekonomičnost pošto financijski prihodi i rashodi u strukturi ukupnih prihoda i rashoda čine mali dio.

4.2.1.5. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća „X”

Ovi pokazatelji predstavljaju najvažniji dio financijske analize. Mjere sposobnost poduzeća da ostvaruje dobit u odnosu na ostvarene prihode, imovinu ili kapital.

Tablica 14. prikazuje izračunate vrijednosti pokazatelja profitabilnosti poduzeća „X” za 2017. i 2018. godinu te njihove apsolutne razlike i stope promjene.

Tablica 14. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća „X”

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2017	2018	Apsolutna razlika	Stopa promjene 2017/2018
Bruto profitna marža	2,00%	3,83%	0,018	91,5%
Neto profitna marža	1,71%	3,19%	0,015	87,13%
Rentabilnost imovine (ROA)	5,38%	14,06%	0,0868	161,34%
Rentabilnost glavnice (ROE)	15,67%	39,28%	0,236	150,83%

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima poduzeća „X”

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Razlikuje se neto od bruto marže profita. Razlika je u obuhvatu poreza u brojniku pokazatelja. Ako se usporede ova dva pokazatelja, tada usporedba govori o tome koliko relativno u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje.⁶¹

Bruto marža profita pokazuje koliko sredstava poduzeću ostaje za podmirenje troškova poreza i ostvarenje dobiti nakon pokrivanja osnovne djelatnosti. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$\text{BPM}_{2017} = \frac{\text{dobit prije poreza i kamata}}{\text{ukupni prihodi}} = \frac{36.052}{1.807.075} = 2,00 \%$$

$$\text{BPM}_{2018} = \frac{98.694}{2.575.355} = 3,83 \%$$

Iz izračuna možemo zaključiti da se marža profita povećala u 2018. godini u odnosu na prethodno razdoblje i da je iznosila 3,83 % , što znači da poduzeću „X” u 2018. godini, nakon podmirenja svih troškova osim troškova financiranja, ostaje 3,83 % prihoda za pokrivanje troškova financiranja i ostvarenje dobitka.

Neto profitna marža pokazuje koliko se kuna neto dobiti ostvaruje na jedinicu prihoda. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$\text{NPM}_{2017} = \frac{\text{neto dobit+ kamata}}{\text{ukupni prihodi}} = \frac{30.981+18}{1.807.075} = 1,71 \%$$

$$\text{NPM}_{2018} = \frac{82.167+4}{2.575.355} = 3,19 \%$$

Poduzeće „X,” u 2018. godini na 1 kunu ukupnih prihoda ostvaruje 3,19 kuna neto dobiti, što je za 88,24 % više nego u prethodnom razdoblju.

Rentabilnost imovine (ROA) pokazuje koliko se ostvari neto dobiti za svaku jedinicu uložene imovine. Za ovaj pokazatelj je poželjno da bude što veći. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$\text{ROA}_{2017} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupna imovina}} = \frac{30981}{575.732} = 5,38 \%$$

$$\text{ROA}_{2018} = \frac{82167}{584.529} = 14,06 \%$$

⁶¹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 253.

Iz analize može se uočiti da je poduzeće „X” u 2018. godini bilo uspješnije u odnosu na 2017. godini jer se rentabilnost imovine povećala za 161,34%.

Rentabilnost glavnice (ROE) pokazuje koliki je povrat na uloženi kapital. Za ovaj pokazatelj je također bolje da bude što veći. Izračun dobivenog koeficijenta prikazan je u nastavku;

$$ROE_{2017} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{vlastiti kapital}} = \frac{30.981}{197.709} = 15,67\%$$

$$ROE_{2018} = \frac{82.167}{209.192} = 39,28\%$$

ROE se u 2018. godini povećala u odnosu na 2017. godinu te je iznosila 39,28 % što znači da je poduzeće „X” na 100 kuna uloženog kapitala ostvarilo 39,28 kuna neto dobitka u 2018. godini što je za 150 % više od ostvarenog u prošloj godini. Razlog tome je povećanje neto dobiti za 51.186 kn odnosno za 165%.

Na temelju provedene analize poduzeća „X” putem financijskih pokazatelja može se zaključiti da je poduzeće „X” u 2018. godini imalo problema s likvidnosti tj. podmirenju svojih obveza na vrijeme. Što se tiče financiranja poduzeća tu se vidi da je poduzeće u tekućoj godini smanjilo vanjske izvore financiranja. Ekonomičnost poslovanja je bolja u 2018. godini jer su se poslovni prihodi povećali u odnosu na poslovne rashode. Što se tiče povrata na uloženi kapital (ROE) povećan je u 2018. godini za skoro 150 % u odnosu na 2017. godinu što je još jedan pokazatelj dobrog poslovanja poduzeća „X”.

Na temelju svih spomenutih objašnjenja i izračunatih pokazatelja vidljivo je da poduzeće „X” posluje uspješno i sigurno.

4.3. Usporedna analiza poslovanja poduzeća „X” s poduzetnicima iz iste djelatnosti te s glavnim konkurentom

U daljnjem koraku analize poslovanja poduzeća „X” poduzeće će se usporediti s poduzetnicima iz iste djelatnosti odnosno sa svojim glavnim konkurentom - građevinskim poduzećem „Y”. Cilj usporedbe je da se na temelju dobivenih podataka dobije bolji uvid u poslovanje kroz komparaciju s ostalim poslovnim subjektima te donesu zaključci o uspješnosti poslovanja promatranog

poduzeća. Kod ove usporedbe koristit će se podaci dobiveni od strane Financijske agencije (informacije o bonitetu – BON 1) i podaci iz financijskih izvještaja građevinskog poduzeća „Y”.

Informacije o bonitetu BON -1 sadrže opće podatke o poduzeću, podatke i pokazatelje o njegovom poslovanju u protekle dvije godine, kretanje broja zaposlenih te njihove prosječne plaće, stanje novčanih sredstava tijekom protekle dvije godine i rang poduzeća u razredu tj. u osnovnoj djelatnosti.

Bonitetna informacija koju pruža obrazac BON – 1 temelji se na podacima godišnjih i tromjesečnih financijskih izvještaja. Ostvarenja poduzetnika uspoređuju se s ostvarenjima svih poduzetnika u razredu te svih poduzetnika iste veličine u razredu.

Kod podataka o imovini i izvorima sredstava (A) i financijskih rezultata (B), viši rang označava bolji položaj u odnosu na druge poduzetnike. Mjerila za ocjenu boniteta u pogledu pokazatelja, prikazanih pod C i D su dvojka, jer se pojedini pokazatelj izračunat za poduzetnika promatra u odnosu na prosjek razreda odnosno odgovarajuće skupine po veličini unutar razreda, ali i u odnosu na optimalnu vrijednost određenog pokazatelja.⁶²

Tablica 15. prikazuje informacije o bonitetu (BON – 1) te uspoređuje izračunate pokazatelje poduzeća „X“ i njegove stavke financijskih izvještaja s ostalim poduzećima, iste veličine u istoj djelatnosti. Informacije o Bonitetu (BON -1) su preuzete uz predloženi zahtjev u poslovnicu Financijske agencije.

Tablica 15. Usporedba podataka i pokazatelja poslovanja građevinskog poduzeća „X” i poduzetnika iz iste vrste djelatnosti za 2018. godinu

A. Podaci o imovini i izvorima sredstava	2017.	2018.	Među svim poduzetnicima	Među poduzetnicima iste veličine
1. Vrijednost ukupne imovine	575.733	584.528	3.038	2.489
2. Dugotrajna imovina	203.007	410.654	1.659	1.231
3. Kratkotrajna imovina	372.726	173.874	3.465	2.918
3.1. Zalihe	0	0	-	-

⁶² FINA [Internet], raspoloživo na : <https://www.fina.hr/Default.aspx> [pristupljeno 23.06.2019.]

3.2.Potraživanja od kupaca	242.728	89.018	2.245	1.745
3.3.Kratkotrajna financijska imovina	0	13.500	1.770	1.411
4. Kapital i rezerve	197.709	209.192	1.937	1.474
5. Dugoročne obveze	60	60	2.041	1.654
6. Kratkoročne obveze	377.964	248.618	3.096	2.559
6.1. Obveze prema dobavljačima	352.799	125.207	2.006	1.507
6.2. Obveze prema kreditnim institucijama	0	0	-	-
B. Financijski rezultat				
1. Ukupni prihod	1.807.075	2.575.355	1.026	528
2.Prihodi od prodaje na inozemnom tržištu	0	0	-	-
3.Ukupni rashodi	1.771.318	2.478.318	1.022	521
4.Dobit tekuće godine	30.980	82.167	1.375	982
5.Gubitak tekuće godine	0	0	-	-
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, zaduženosti i likvidnosti				
1.Pokriće stalnih sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima	0,97	0,51	0,52	0,45
2.Udio kapitala u izvorima sredstava, u %	34,34	35,79	5,91	0,00
3.Faktor zaduženosti, broj godina	2,76	0,89	17	34
4.Koeficijent obrtaja ukupne imovine	3,14	4,41	0,52	0,22
5.Koeficijent opće likvidnosti	0,99	0,70	1,04	1,02
6.Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupca, u danima	52,14	12,68	165	489
7.Vezivanje zaliha, u danima	0	0	160	362
D.Pokazatelji poslovne uspješnosti				

1.Odnos ukupnih prihoda i rashoda, koeficijent	1,02	1,04	1,01	0,96
2.Udjeli dobiti ili gubitka u ukupnim prihodima, u %	1,71	3,19	0,11	-5,61
3.Udjeli dobiti ili gubitka u imovini, u %	5,38	14,06	0,06	-1,23
4.Dobit ili gubitak po zaposlenom, u kunama	5.164	10.271	719	-19.593

Izvor: Financijska agencija (FINA)

Prema podacima iz BON-1 obrasca vidljivo je da je ukupno 6.057 poduzetnika registrirano s istom djelatnosti (Gradnja stambenih i nestambenih zgrada – 4120) te 5.506 poduzeća koji spadaju u skupinu mikro poduzetnika.

Kako je već i navedeno kod podataka o imovini i izvorima sredstava (A) i financijski rezultat (B) poželjno je da poduzeće ima viši rang u odnosu na druge poduzetnike. Što je rang poduzetnika viši, to je on u boljem položaju, osim kada ima gubitak veći od kapitala i kada ima gubitak nakon oporezivanja. Podaci su prikazani kroz dvije godine te se usporedbom mogu utvrditi kretanja. Budući da je tema rada analiza promatranog poduzeća korištenjem financijskih pokazatelja pozornost će se obratiti samo na podatke i pokazatelje poslovanja te će se na temelju tih podataka izvršiti usporedba s ostalim poduzetnicima.

4.3.1. Pokazatelji financijske likvidnosti, zaduženosti i stabilnosti

1. Pokriće stalnih sredstava i zaliha kapitalom i dugoročnim izvorima; optimalan koeficijent ovog pokazatelja je 1,00. Ukoliko je koeficijent manji, onda je i financijska stabilnost poduzetnika slabija. Iz tablice 15. može se uočiti da kod poduzeća „X” u 2018. godini on iznosi 0,51, a kod konkurencije on također iznosi 0,52 što je podjednako, ali manje od optimalne vrijednosti.
2. Udio kapitala u izvorima sredstava; za poduzeće „X” iznosi 35,79 % što znači da se poduzeće 35% financira iz vlastitih izvora. U koliko je ovaj pokazatelj manji od 50% tada se kaže da je poduzeće prekomjerno zaduženo. Ovaj pokazatelj kod ostalih poduzetnika

iz iste djelatnosti iznosi 5,91%. Može se zaključiti da je velika zaduženost poduzetnika iz iste vrste djelatnosti.

3. Faktor zaduženosti; označava broj godina potrebnih za pokriće postojećih obveza ako se poslovanje nastavi s jednakim pozitivnim rezultatom. Granična mjera je 5 godina. U koliko poduzetniku treba duže od 5 godina da iz dobiti nakon oporezivanja i amortizacije pokrije svoje obveze prekomjerno je zadužen. Ovaj faktor kod poduzeća „X” u 2018. godini iznosi 0,89 što znači da je poduzeću potrebno manje od jedne godine da pokrije svoje obveze, dok je konkurenciji potrebno 17 godina.
4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine; kod promatranog poduzeća iznosi 4,41 što znači da poduzeće za 1 novčanu jedinicu imovine stvara 4,41 novčane jedinice prihoda. Poželjno je da ovaj koeficijent bude što veći jer je onda i aktivnost poduzetnika veća. Ovaj koeficijent kod ostalih poduzetnika iznosi 0,52 te uočava se kako je i ovdje poduzeće „X” u boljoj poziciji u odnosu na konkurenciju.
5. Koeficijent opće likvidnosti; ako je manji od 2,00 likvidnost može biti upitna. Međutim, ako ovaj koeficijent padne ispod 1,00 tada je zajamčena nesposobnost plaćanja promatranog poduzetnika. Za poduzeće „X” ovaj pokazatelj iznosi 0,70 dok je kod ostalih poduzetnika iz iste djelatnosti on 1,04. Iz navedenoga možemo zaključiti da promatrano poduzeće ima poteškoća s likvidnosti.
6. Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupaca; pokazuje prosječan broj dana koji je potreban da se potraživanja naplate. U koliko je vrijeme naplate kraće poduzeće brže dolazi do novčanih sredstava. Poduzeću „X” je bilo potrebno oko 13 dana da naplati svoja kratkotrajna potraživanja od kupaca u 2018. godini, što je manje od ostalih poduzetnika kojima je bilo potrebno 165 dana.
7. Vezivanje zaliha; predstavlja broj dana potrebnih da se postojeće zalihe prodaju. Budući da poduzeće „X” ne posjeduje zalihe njemu ovaj pokazatelj iznosi 0, dok kod ostalih poduzetnika iz iste djelatnosti on iznosi 160. Manji broj dana za poduzetnika je povoljniji i obrnuto.

4.3.2. Pokazatelji poslovne uspješnosti

1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda kod poduzeća „X” iznosi 1,04 te nam govori da se radi o ekonomičnom poslovanju. Kod poduzetnika iste djelatnosti ovaj pokazatelj iznosi 1,01.
2. Udio dobiti ili gubitka u ukupnom prihodu govori o profitabilnosti poslovanja. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći jer ukoliko je udio dobiti u ukupnim prihodima veća tada je i profitabilnost poslovanja poduzetnika veća. Kod poduzeća „X” ovaj pokazatelj iznosi 3,19% dok je kod ostalih poduzetnika on 0,11 % , što bi značilo da je profitabilnost poduzeća „X” veća od konkurencije.
3. Udjel dobiti ili gubitka u imovini nam govori o rentabilnosti poslovanja, odnosno o tome koliko dobiti stvara raspoloživa imovina. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći. Kod poduzeća „X” ovaj pokazatelj u 2018. godini iznosi 14,06% dok je kod ostalih poduzetnika iz iste djelatnosti on 0,06 što nam govori da poduzeće „X” ima veću rentabilnost poslovanja od konkurencije.
4. Dobit po zaposlenome je važan pokazatelj u usporedbi s ostvarenjem iz usporedne godine kao i u usporedbi s ostvarenjem razreda. Ako je ovaj pokazatelj veći u tekućoj godini u odnosu na prethodno razdoblje i ukoliko je veći od ostvarenja razreda, poduzetnik se može smatrati poslovno uspješnim. Kod poduzeća „X” dobit po zaposlenome u 2017. godini je iznosio 5.164 kn, a u 2018. godini iznosi 10.271 kn. Može se zaključiti da se kod poduzeća „X” dobit po zaposlenome povećava i da je veća od dobit po zaposlenome za sve poduzetnike iz iste vrste djelatnosti koja iznosi 719,00 kn u 2018. godini.

S ciljem da se utvrdi koje je građevinsko poduzeće glavni konkurent promatranog poduzeća obavila sam razgovor s vlasnikom građevinskog poduzeća „X” te došla do saznanja da poduzeće za svoga glavnog konkurenta smatra građevinsko poduzeće „Y”.⁶³ S toga će se u ovom dijelu rada usporediti financijski pokazatelji promatranog poduzeća s njegovim glavnim konkurentom.

Građevinsko poduzeće „Y” je osnovano 2003. godine. Poduzeće je registrirano za djelatnost Gradnja stambenih i nestambenih zgrada (41.20). Prema klasifikaciji poduzetnika spada u mikro

⁶³ Za potrebe ovoga rada, a na zamolbu vlasnika poduzeća, stvarno poduzeće koje je predmet analize je imenovano poduzećem „Y”

poduzetnike. Građevinsko poduzeće „Y” je u privatnom vlasništvu. Temeljni kapital poslovnog subjekta financiran je 100% domaćim kapitalom, a u prethodnom razdoblju nije mijenjao iznos temeljnog kapitala. Poduzeće je 2018. ostvarilo ukupni godišnji prihod u iznosu od 1.004.802,00 kn što predstavlja relativnu promjenu ukupnih prihoda od -829.414,00 kuna u odnosu na prethodno razdoblje kada je poslovni subjekt ostvario ukupne godišnje prihode u iznosu od 1.834.216,00 kuna. Poslovni subjekt je u 2018. godini poslovao s gubitkom, dok je prethodne godine poslovao s neto dobiti. U 2018. ostvario je neto rezultat poslovanja u iznosu od -76.497,00 kn. Poduzeće „Y” u 2018. smanjivao je broj zaposlenih, imao je 7 zaposlenika, dok je u prethodnoj godini imao 9 zaposlenika.⁶⁴

Na sljedećim tablicama su prikazani izračunati financijski pokazatelji građevinskog poduzeća „Y” i uspoređeni su s promatranim poduzećem „X”. Za izračun su uzeti podaci iz financijskih izvještaja za 2018. godinu putem službene internetske stranice Financijske agencije - javna objava i odnose se na konkurentsko poduzeće.

Tablica 16. Pokazatelji likvidnosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini

Pokazatelji likvidnosti	Poduzeće „X”	Poduzeće „Y”
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,70	1,46
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,70	1,30
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,16	0,03
Koeficijent financijske stabilnosti	1,96	0,32

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima

Iz provedene analize može se zaključiti kako promatrano poduzeće „X” ima više problema pri podmirenju svojih kratkoročnih obveza iz kratkotrajne imovine za razliku od konkurentskog poduzeća „Y”. Kako smo već i naveli, koeficijent tekuće likvidnosti ne bi smio biti manji od 2, a po nekima ne bi smio pasti ispod 1,5. Poduzeće „Y” ima promatrani koeficijent 1,46 što je dosta bolje u odnosu na poduzeće „X” kod kojega u obje promatrane godine koeficijenti tekuće likvidnosti iznose manje od preporučene razine.

⁶⁴ Poslovna Hrvatska [Internet], raspoloživo na : <http://www.poslovnahrvatska.hr/subjekti.aspx?show=475460> [pristupano 23.06.2019.]

Za **koeficijent ubrzane likvidnosti** poželjno je da ne bude manji od 1. Poduzeće „Y” ima vrijednost koeficijenta 1,30 što je bolje u odnosu na poduzeće „X” kod kojega je navedeni koeficijent manji od 1. To znači da konkurentsko poduzeće svoje kratkoročne obveze može pokriti kratkotrajnom imovinom umanjenom za zalihe za razliku od promatranog poduzeća.

Koeficijent trenutne likvidnosti ne bi trebao biti manji od 0,10⁶⁵ kako bi poduzeće moglo pokriti svoje kratkoročne obveze novcem. Iz analize je vidljivo kako konkurentsko poduzeće ima vrijednost ovog koeficijenta 0,03 dok promatrano poduzeće „X” ima vrijednost koeficijenta 0,16 i tu je poduzeće „X” u boljoj poziciji od konkurenta.

Koeficijent financijske stabilnosti bi trebao biti manji od 1 što znači da bi se iz dijela dugoročnih izvora trebala financirati kratkotrajna imovina. Iz analize je vidljivo kako poduzeće „Y” ima vrijednost koeficijenta 0,32 za razliku od promatranog poduzeća „X” kod kojega je vrijednost koeficijenta veća od preporučene razine.

Tablica 17. Pokazatelji zaduženosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini

Pokazatelji zaduženosti	Poduzeće „X”	Poduzeće „Y”
Koeficijent zaduženosti	0,43	0,60
Koeficijent vlastitog financiranja	0,36	0,40
Koeficijent financiranja	1,19	1,49
Pokriće troškova kamata	59,56	-23,26
Faktor zaduženosti	0,89	-38,72
Stupanj pokrića I	0,51	3,16
Stupanj pokrića II	0,51	1,84

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima

Koeficijent zaduženosti ne bi trebao prelaziti razinu od 50 % dok bi **koeficijent vlastitog financiranja** trebao biti veći od 50%. Na temelju analize možemo zaključiti da se konkurent više

⁶⁵ Profitiraj [Internet], raspoloživo na: <https://profitiraj.hr/financijski-pokazatelji-pokazatelji-likvidnosti/> [pristupano 23.09.2019.]

od 50 % financira iz tuđih izvora, a 40% iz vlastitih izvora. **Koeficijent financiranja** kod konkurenta kao i kod promatranog poduzeća „X” iznosi više od 1 što znači da oba poduzeća više koriste financijsku polugu. Budući su kod konkurentskog poduzeća „Y” poslovni rashodi veći od poslovnih prihoda u 2018. godini i budući je poduzeće „Y” u 2018. godini ostvario gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 76.500 kn. pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti su u minusu.

Vrijednost stupnja pokrića I ne bi trebao prelaziti 1. Što je vrijednost niža od 1 to je pokazatelj bolji. Iz analize je vidljivo da konkurentsko poduzeće ima veliku vrijednost stupnja pokrića I (3,16) za razliku od promatranog poduzeća „X” kod kojega je vrijednost manja od 1.

Stupanj pokrića II bi trebao biti 1, tj. što je ovaj pokazatelj manji od 1 to je zaduženost poduzeća manja. Ovaj pokazatelj kod konkurenta je 1,84 za razliku od promatranog poduzeća „X” kod kojega iznosi 0,51. Iz provedene analize može se zaključiti da je promatrano poduzeće „X” manje zaduženo od konkurentskog poduzeća „Y”.

Tablica 18. Pokazatelji aktivnosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini

Pokazatelji aktivnosti	Poduzeće „X”	Poduzeće „Y”
Koeficijent obrta ukupne imovine	4,41	0,29
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	14,81	0,34
Koeficijent obrta potraživanja	28,79	0,18
Trajanje naplate potraživanja u danima	12,68	2.027,78

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima

Iz provedene analize može se zaključiti da konkurentsko poduzeće „Y” ima znatno lošije pokazatelje aktivnosti u 2018. godini u odnosu na promatrano poduzeće „X”. Poduzeće „Y” na 1 kunu uložene imovine ostvaruje 0,29 kuna prihoda, također za 1 kunu kratkoročnih potraživanja ostvaruje 0,34 kune poslovnih prihoda.

Koeficijent obrta potraživanja bi trebao biti što veći kako bi vrijeme naplate potraživanja bilo što kraće. Iz analize vidimo da poduzeće „X” ima puno veći koeficijent obrta potraživanja od poduzeća „Y”, a s time i dosta kraće vrijeme naplate potraživanja od konkurenta.

Tablica 19. Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini

Pokazatelji ekonomičnosti	Poduzeće „X”	Poduzeće „Y”
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,04	0,93
Ekonomičnost financiranja	0,002	0,31

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima

Budući da se za promatrano poduzeće „X” od pokazatelja ekonomičnosti mogu izračunati samo ekonomičnost ukupnog poslovanja i ekonomičnost financiranja, te vrijednosti su se usporedile s konkurentom.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja bi trebao iznositi više od 1. Analizom možemo utvrditi da je ekonomičnost ukupnog poslovanja zadovoljavajuća za poduzeće „X” dok je za konkurenta ona nepovoljna. Tako poduzeće „X” na 1 kunu rashoda ostvaruje 1,04 kune prihoda, dok poduzeće „Y” za 1 kunu rashoda ostvaruje 0,93 kune prihoda.

Ekonomičnost financiranja u koliko je manja od 1 to znači da poduzeće ne ostvaruje dovoljno financijskih prihoda za pokriće nastalih financijskih rashoda. Iz analize možemo utvrditi da oba poduzeća imaju promatrani koeficijent manji od 1.

Tablica 20. Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini

Pokazatelji profitabilnosti	Poduzeće „X”	Poduzeće „Y”
Bruto profitna marža	3,83%	-7,41
Neto profitna marža	3,19%	-7,61
Rentabilnost imovine (ROA)	14,06%	-2,00
Rentabilnost glavnice (ROE)	39,28%	-5,40

Izvor: izrada autorice prema financijskim izvještajima

Provedenim izračunom pokazatelja profitabilnosti za konkurentsko poduzeće „Y” uočavamo da su svi pokazatelji negativni iz razloga što je poduzeće u 2018. godini poslovalo s gubitkom. Na temelju provedene analize odnosno izračunatih pokazatelja može se zaključiti da je promatrano poduzeće „X” bilo uspješnije u 2018. godini u odnosu na konkurentsko poduzeće „Y”.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu je provedena analiza poslovanja na primjeru građevinskog poduzeća „X” korištenjem financijskih pokazatelja.

Financijski pokazatelji mogu dati informacije o kvaliteti poslovanja. Prema kvaliteti poslovanja razlikujemo dva kriterija, a to su sigurnost i uspješnost. Da bi saznali informacije o sigurnosti i uspješnosti poslovanja potrebno je izračunati pokazatelje. Mjerenje sigurnosti poslovanja izračunavamo putem: pokazatelja likvidnosti, pokazatelja zaduženosti i aktivnosti. Pokazatelji profitabilnosti i investiranja određeni su za mjerenje uspješnosti poslovanja.

Građevinsko poduzeće „X” ostvaruje svoja osnovna načela poslovanja i obavlja svoju osnovnu djelatnost Gradnje stambenih i nestambenih zgrada. Na temelju provedene financijske analize može se donijeti zaključak kako poduzeće „X” posluje uspješno i sigurno, Poduzeće je u 2018. godini ostvarilo neto dobit za 51.186 kuna više nego u prethodnoj godini, odnosno 165 % više ostvarene neto dobiti u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, a razlog tome prije svega je činjenica o porastu prihoda u zadnje dvije promatrane godine i to u iznosu od 768.280 kuna.

Također analizom su se usporedili financijski pokazatelji poduzeća „X” i njegovog glavnog konkurenta poduzeća „Y” iz čega se može utvrditi kako je promatrano poduzeće u 2018. godini poslovalo uspješnije od svog glavnog konkurenta. Osim navedene analize izvršena je i usporedba s poduzetnicima iz iste vrste djelatnosti (BON – 1). Tako se provedenom usporedbom došlo do zaključka da poduzeće „X” iako posluje s dobiti, likvidnost mu je manja od prosjeka tržišta. Što se tiče zaduženosti, iz analize se može zaključiti da je velika zaduženost svih poduzetnika iz iste vrste djelatnosti. Kod ostalih pokazatelja stabilnosti, poduzeće „X” je u boljem položaju od ostalih poduzeća tj. ima bolji koeficijent obrtaja ukupne imovine od konkurencije, vrijeme naplate potraživanja je kraće od ostalih poduzeća.

Iz analize pokazatelja poslovne uspješnosti došlo se do zaključka da promatrano poduzeće posluje ekonomično, profitabilno te da mu je neto profitna marža veća od konkurencije. Također,

promatrano poduzeće ima veću rentabilnost poslovanja od ostalih poduzetnika iz iste vrste djelatnosti.

U konačnici, može se donijeti zaključak da građevinsko poduzeće „X” posluje dobro te da je profitabilno, ali u budućim razdobljima bi trebao smanjiti zaduženost i povećati likvidnost kako ne bi došlo do problema u poslovanju, u prvom redu do ne mogućnosti podmirenja svojih obveza.

LITERATURA

Knjige:

1. Vidučić Lj., (2012 .): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRiF Plus, Zagreb
2. Žager K., Mamić Sačer I., Sever S, Žager L., (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb
3. Zelenika, R., (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog dijela, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka

Pravilnik/Zakon:

1. Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 86.
2. Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., broj 136.
3. Narodne novine (2018): Zakon o izmjenama i dopunama zakona o računovodstvu, Narodne novine d.d., broj 116.
4. Narodne novine : Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., brojevi 78/15, 134/15, 120/16.

Članci:

1. Hrvatska gospodarska komora (2016), Građevinski sektor EU i Hrvatske - od recesije do oporavka, Intergrafika TTŽ, Zagreb
2. Ekonomski institut Zagreb (2018.), Sektorska analiza; Građevinarstvo i nekretnine, Zagreb
3. Bakran D., Gulin D., Milčići I., (2014): Podsjetnik za sastavljanje financijskih izvještaja za 2014. godinu, RiF 21/2014, Zagreb

Internet izvori:

1. Nacionalna klasifikacija djelatnosti (2007):NKD 2007. s objašnjenjima, [Internet], raspoloživo na: https://e-obrt.portor.hr/dokumenti/nkd2007_s_objasnjenjima.pdf [08.06.2019.]

2. Poslovna Hrvatska [Internet], raspoloživo na : <http://www.poslovnahrvatska.hr/subjekti.aspx?show=93961>
3. FINA [Internet], raspoloživo na : <https://www.fina.hr/Default.aspx>
4. Hrvatska gospodarska komora [Internet], raspoloživo na : <https://www.hgk.hr/>
5. Državni zavod za statistiku [Internet], raspoloživo na : <https://www.dzs.hr/>
6. Profiteraj [Internet], raspoloživo na : <https://profitiraj.hr/financijski-pokazatelji-pokazatelji-likvidnosti/>

Interna skripta:

1. Šodan S. (2018.) Financijska analiza poslovanja, nastavni materijal, Ekonomski fakultet Split

POPIS TABLICA

Tablica 1 : Klasifikacija poduzetnika prema Zakonu o računovodstva	10
Tablica 2. Prikaz skraćene bilance.....	12
Tablica 3: Shematski prikaz Računa dobiti i gubitka	14
Tablica 4. prikazuje izvještaj o novčanom toku izrađen pomoću direktne metode	16
Tablica 5. Pokazatelji likvidnosti	22
Tablica 6: Pokazatelji menadžmenta imovine (aktivnosti).....	24
Tablica 7: Pokazatelji menadžmenta duga (zaduženosti).....	25
Tablica 8: Pokazatelji ekonomičnosti.....	27
Tablica 9. Pokazatelji profitabilnosti	28
Tablica 10. Pokazatelji likvidnosti poduzeća „X”	40
Tablica 11. Pokazatelji zaduženosti poduzeća „X”	42
Tablica 12. Pokazatelji aktivnosti poduzeća „X”	45
Tablica 13. Pokazatelji ekonomičnosti poduzeća „X“	47
Tablica 14. Pokazatelji profitabilnosti poduzeća „X“	48
Tablica 15. Usporedba podataka i pokazatelja poslovanja građevinskog poduzeća „X” i poduzetnika iz iste vrste djelatnosti za 2018. godinu	51
Tablica 16. Pokazatelji likvidnosti za poduzeće „X” i poduzeće „Y” u 2018. godini	56
Tablica 17. Pokazatelji zaduženosti za poduzeće „X“ i poduzeće „Y“ u 2018. godini	57
Tablica 18. Pokazatelji aktivnosti za poduzeće „X“ i poduzeće „Y“ u 2018. godini	58
Tablica 19. Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće „X“ i poduzeće „Y“ u 2018. godini	59
Tablica 20. Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće „X“ i poduzeće „Y“ u 2018. godini	59

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Obujam građevinskih radova u Republici Hrvatskoj i EU 28 (2007. – 2018.)	33
Grafikon 2. Udio građevinarstva u bruto domaćem proizvodu Republike Hrvatske	34
Grafikon 3. Broj zaposlenih u građevinskom sektoru RH (2006.-2018.).....	35
Grafikon 4. Izdane građevinske dozvole (2010. – 2018.).....	36

POPIS SLIKA

Slika 1. Klasifikaciju temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja	18
---	----

POPIS PRILOGA

Prilog 1: Izračun apsolutne razlike i stope promjene financijskih pokazatelja poduzeća „X”	67
---	----

PRILOZI

Prilog 1: Izračun apsolutne razlike i stope promjene financijskih pokazatelja poduzeća „X”

Koeficijent tekuće likvidnosti

- Apsolutna razlika

$$KTL_{2018} - KTL_{2017} = 0,70 - 0,99 = -0,29$$

- Stopa promjene

$$[(KTL_{2018} - KTL_{2017}) / KTL_{2017}] * 100 = -29,29 \%$$

Koeficijent ubrzane likvidnosti

- Apsolutna razlika

$$KUL_{2018} - KUL_{2017} = 0,70 - 0,99 = -0,29$$

- Stopa promjene

$$[(KUL_{2018} - KUL_{2017}) / KUL_{2017}] * 100 = -29,29 \%$$

Koeficijent trenutne likvidnosti

- Apsolutna razlika

$$KTL_{2018} - KTL_{2017} = 0,16 - 0,12 = 0,04$$

- Stopa promjene

$$[(KTL_{2018} - KTL_{2017}) / KTL_{2017}] * 100 = 33,33\%$$

Koeficijent financijske likvidnosti

- Apsolutna razlika

$$KFS_{2018} - KFS_{2017} = 1,96 - 1,03 = 0,93$$

- Stopa promjene

$$[(KFS_{2018} - KFS_{2017}) / KFS_{2017}] * 100 = 90,29\%$$

Koeficijent zaduženosti

- Apsolutna razlika

$$KZ_{2018} - KZ_{2017} = 0,43 - 0,66 = -0,23$$

- Stopa promjene

$$[(KZ_{2018} - KZ_{2017})/KZ_{2017}] * 100 = -34,85\%$$

Koeficijent vlastitog financiranja

- Apsolutna razlika

$$KVF_{2018} - KVF_{2017} = 0,36 - 0,34 = 0,02$$

- Stopa promjene

$$[(KVF_{2018} - KVF_{2017})/KVF_{2017}] * 100 = 5,88\%$$

Koeficijent financiranja

- Apsolutna razlika

$$KF_{2018} - KF_{2017} = 1,19 - 1,91 = -0,72$$

- Stopa promjene

$$[(KF_{2018} - KF_{2017})/KF_{2017}] * 100 = -37,70\%$$

Pokriće troškova kamata

- Apsolutna razlika

$$PTK_{2018} - PTK_{2017} = 59,56 - 122,63 = -63,07$$

- Stopa promjene

$$[(PTK_{2018} - PTK_{2017})/PTK_{2017}] * 100 = -51,4\%$$

Faktor zaduženosti

- Apsolutna razlika

$$FZ_{2018} - FZ_{2017} = 0,89 - 2,76 = -1,87$$

- Stopa promjene

$$[(FZ_{2018} - FZ_{2017})/FZ_{2017}] * 100 = -67,75\%$$

Stupanj pokrića I

- Apsolutna razlika

$$SPI_{2018} - SPI_{2017} = 0,51 - 0,97 = -0,46$$

- Stopa promjene

$$[(SPI_{2018} - SPI_{2017})/SPI_{2017}] * 100 = -47,42\%$$

Stupanj pokrića II

- Apsolutna razlika

$$\text{SPII}_{2018} - \text{SPII}_{2017} = 0,51 - 0,97 = -0,46$$

- Stopa promjene

$$[(\text{SPII}_{2018} - \text{SPII}_{2017})/\text{SPII}_{2017}] * 100 = -47,42\%$$

Koeficijent obrta ukupne imovine

- Apsolutna razlika

$$\text{KOU}_{2018} - \text{KOU}_{2017} = 4,41 - 3,14 = 1,27$$

- Stopa promjene

$$[(\text{KOU}_{2018} - \text{KOU}_{2017})/\text{KOU}_{2017}] * 100 = 40,45\%$$

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine

- Apsolutna razlika

$$\text{KOKI}_{2018} - \text{KOKI}_{2017} = 14,81 - 4,85 = 9,96$$

- Stopa promjene

$$[(\text{KOKI}_{2018} - \text{KOKI}_{2017})/\text{KOKI}_{2017}] * 100 = 205,36\%$$

Koeficijent obrta potraživanja

- Apsolutna razlika

$$\text{FKOP}_{2018} - \text{KOP}_{2017} = 28,79 - 7 = 21,79$$

- Stopa promjene

$$[(\text{KOP}_{2018} - \text{KOP}_{2017})/\text{KOP}_{2017}] * 100 = 311,29\%$$

Trajanje naplate potraživanja

- Apsolutna razlika

$$\text{TNP}_{2018} - \text{TNP}_{2017} = 12,68 - 52,14 = -39,46$$

- Stopa promjene

$$[(\text{TNP}_{2018} - \text{TNP}_{2017})/\text{TNP}_{2017}] * 100 = -75,68\%$$

Ekonomičnost ukupnog poslovanja

- Apsolutna razlika

$$\text{EUP}_{2018} - \text{EUP}_{2017} = 1,04 - 1,02 = -0,02$$

- Stopa promjene

$$[(EUP_{2018} - EUP_{2017})/EUP_{2017}] * 100 = 1,96\%$$

Ekonomičnost prodaje

- Apsolutna razlika

$$EP_{2018} - EP_{2017} = 0$$

- Stopa promjene

$$[(EP_{2018} - EP_{2017})/EP_{2017}] * 100 = 0\%$$

Ekonomičnost financiranja

- Apsolutna razlika

$$EF_{2018} - EF_{2017} = 0,002 - 0,06 = -0,06$$

- Stopa promjene

$$[(EF_{2018} - EF_{2017})/EF_{2017}] * 100 = -96,67\%$$

Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti

$$EIA_{2017} = \frac{\text{izvanredni prihodi}}{\text{izvanredni rashodi}} = \frac{0}{0} = 0$$

$$EIA_{2018} = \frac{0}{0} = 0$$

Bruto profitna marža

- Apsolutna razlika

$$BPM_{2018} - BPM_{2017} = 0,038 - 0,02 = 0,018$$

- Stopa promjene

$$[(BPM_{2018} - BPM_{2017})/BPM_{2017}] * 100 = 91,5\%$$

Neto profitna marža

- Apsolutna razlika

$$NPM_{2018} - NPM_{2017} = 0,032 - 0,0171 = 0,015$$

- Stopa promjene

$$[(NPM_{2018} - NPM_{2017})/BPM_{2017}] * 100 = 87,13\%$$

Rentabilnost imovine (ROA)

- Apsolutna razlika

$$ROA_{2018} - ROA_{2017} = 0,0868$$

- Stopa promjene

$$[(ROA_{2018} - ROA_{2017})/ROA_{2017}] * 100 = 161,34\%$$

Rentabilnost glavnice (ROE)

- Apsolutna razlika

$$ROE_{2018} - ROE_{2017} = 0,2362$$

- Stopa promjene

$$[(ROE_{2018} - ROE_{2017})/ROA_{2017}] * 100 = 150,83\%$$

SAŽETAK

Cilj ovog rada je analiza poslovanja korištenjem financijskih pokazatelja odabranog poduzeća iz građevinskog sektora u Republici Hrvatskoj. Analiziralo se poslovanje građevinskog poduzeća „X” u promatranom razdoblju od 2017. godine do 2018. godine. Svrha je analizirati njegove financijske izvještaje pa je provedena analiza pomoću pojedinačnih pokazatelja te su se dobivene vrijednosti usporedile s financijskim pokazateljima konkurentskog građevinskog poduzeća „Y” te s tržišnim pokazateljima (BON – 1) u usporedbi s poduzetnicima iz iste vrste djelatnosti. Na temelju provedene analize, može se zaključiti da poduzeće „X” posluje uspješnije u odnosu na konkurenta i da, iako posluje s dobiti, likvidnost mu je manja od prosjeka tržišta te je treba poboljšati.

Ključne riječi: analiza financijskih izvještaja, pojedinačni pokazatelji, građevinski sektor

SUMMARY

The aim of this paper is to analyze the business using the financial indicators of the selected construction company in the Republic of Croatia. The business of construction company "X" was analyzed in the observed period from 2017 to 2018. The purpose is to analyze its financial statements, and an analysis was carried out using individual indicators that were obtained compared to the financial indicators of the competitive construction company "Y" and compared to entrepreneurs from the same activity (BON-1).

After analyzing the obtained results, it can be concluded that company "X" is more successful than its competitor and that, although it performs profitably, its liquidity is lower than the market average.

Key words: Analysis of financial statements, individual indicators, construction sector